

Jalostuksen tavoiteohjelma 1.1.2017 – 31.12.2021

Walesinterrieri

Hyväksytty Walesinterrierikerho ry:n kevätkokouksessa 23.3.2014
Hyväksytty Suomen Terrierijärjestö ry:n yleiskokouksessa 29.4.2014
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt ehdoin 14.10.2014
Käsitelty Suomen Kennelliiton hallituksen kokouksessa 27.11.2015
Käsitelty Suomen Terrierijärjestön kokouksessa 14.04.2016
Hyväksytty Suomen Kennelliiton Jalostustieteellisen toimikunnan kokouksessa
6.9.2016

M. DAVIDSON

Sisällys

Sisällys	2
1 YHTEENVETO	5
1.1 Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta	5
1.2 Rodun tilanne ja jalostustavoitteet.....	5
1.3 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	5
1.4 Terveys ja lisääntyminen.....	6
1.5 Ulkomuoto	6
1.6 Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille	6
2 RODUN TAUSTA	7
2.1 Alkuperä ja käyttötarkoitus	7
2.2 Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa.....	7
2.3 Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria	8
2.4 Eri linjat.....	8
2.5 Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys	9
3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	10
4.1 Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt.....	10
3.2 Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys.....	10
3.3 Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät.....	10
4 RODUN NYKYTILANNE.....	11
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja	11
4.1.1 Rekisteröintimäärät Suomessa	11
4.1.2 Rodun jalostusurosten ja –narttujen tarkastelu.....	12
4.1.3 Tietoa rodun sukusiitosasteesta.....	14
4.1.4 Rekisteröinnit ulkomailla	15
4.1.5 Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät	15
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	15
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	15
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	15
4.2.3 Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus	16
4.2.4 Käyttö- ja koeominaisuudet	19
4.2.5 Käyttäytyminen kotiloissa	20

4.2.6	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	21
4.3	Terveys ja lisääntyminen	21
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	21
4.3.2	Rodussa todetut merkittävät sairaudet	21
4.3.2.1	Allergiat ja atopia	21
4.3.2.2	Silmäsairaudet	22
4.3.2.2.1	Virallinen silmätarkastus	22
4.3.2.2.2	Gonioskopia	22
4.3.2.2.3	Walesinterriereiden silmätarkastukset	23
4.3.2.2.4	Glaukooma	23
4.3.2.2.5	Linssiluksaatio	24
4.3.2.2.6	PPM, persistent pupillary membranes	25
4.3.2.2.7	Distichiasis	25
4.3.2.2.8	Katarakta	25
4.3.2.3	Liikuntaelinten sairaudet	25
4.3.2.3.1	Legg-Perthes	25
4.3.2.3.2	Patella-luksaatio	26
4.3.2.3.3	Lonkkaniveldysplasia	26
4.3.2.4	Muut sairaudet	26
4.3.2.4.1	Megaesofagus eli ruokatorven laajentuma	26
4.3.2.4.2	Maksan toimintahäiriö	27
4.3.2.4.3	Munuaisten toimintahäiriö	27
4.3.2.4.4	Kouristuskohtaukset, Epilepsia	27
4.3.2.4.5	Yhteenveto muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista	27
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt	28
4.3.4	Lisääntyminen	28
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	29
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	29
4.4	Ulkomuoto	29
4.4.1	Rotumääritelmä	29
4.4.2	Rodun koirien näyttelykäynnit	29
4.4.3	Rodun tämän hetkinen ulkomuodollinen kanta	30
4.4.4	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	31

4.4.5	Keskeisimmät ongelmakohdat	31
5	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	31
5.1	Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman 2010-2013 tavoitteiden toteutuminen	31
5.2	Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus.....	34
5.3	Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi.....	34
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	34
6.1	Jalostuksen tavoitteet.....	34
6.2	Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	35
6.2.1	Suosituksia jalostuskoirille sukusiitoksen ja terveyden suhteen.....	35
6.2.2	Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle	36
6.3	Rotujärjestön toimenpiteet	37
6.3.1	Populaation laajuuden seuranta	37
6.3.2	Luonne	37
6.3.3	Terveys	37
6.3.4	Ulkomuoto.....	37
6.4	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	38
6.5	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	39
7	LÄHTEET	40
8	LIITTEET	41

1 YHTEENVETO

1.1 Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Walesinterrieri on korkeajalkainen, karkeakarvainen terrieri, jota on alkujaan jalostettu kettujen, mäyrien ja saukkojen metsästykseen. Tällä väsymättömällä terrierillä on vahva temperamentti olematta kuitenkaan aggressiivinen. Luonteeltaan se on iloinen, leikkisä ja peloton, jonka ansiosta se on helposti motivoitavissa oleva lemmikki- ja harrastuskoira.

1.2 Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Rodun populaatio on pieni ja valtaosa yksilöistä on sukua toisilleen. Keskenään täysin erisukuisia yksilöitä on vaikea löytää. Rodun kanta perustuu samoihin sukulinjoihin useimmissa Euroopan maissa. Urosten käyttö on viime vuosina yksipuolistunut ja yhdistelmien sukutaulut ovat samankaltaistuneet.

Walesinterrierien vuosittaisissa rekisteröintimäärissä Suomessa vuosina 2009 - 2013 on esiintynyt vaihtelua 15-28 yksilön välillä. Rodun vuosittainen sukusiitosaste on pysynyt viitenä vuotena Suomen Kennelliiton suosittelman 6.25 %:n alla.

Tavoitteena walesinterriereiden jalostukselle on jalostuspohjan laajentuminen tai vähintään kaventumisen estäminen. Rajalliset markkinat säätelevät tuotettavien pentueiden määrää. Rodun rekisteröintimääriin ei ole odotettavissa merkittävää kasvua. Jalostukseen tulisi käyttää mahdollisimman monia eri yksilöitä eri sukulinjoista. Ulkomaisen jalostusmateriaalin säännöllinen käyttö tulee jatkossakin olemaan välttämätöntä.

Käyttäytyminen ja luonne on tavoitteena pitää rodunomaisena. Arkojen ja liian herkästi kuumenevien koirien osuus rodussa ei saa lisääntyä. Käyttöominaisuuksien ylläpitämiseksi rohkaistaan koirien omistajia osallistumaan luolakoira-toimintaan tavoitteena saada koirille joitakin käyttötuloksia kokeista. Luonneominaisuuksiin tulee edelleen kiinnittää huomiota.

Jalostukseen käytettävällä yksilöllä ei saa olla elämänlaatua selvästi heikentäviä sairauksia tai jatkuvaa lääkitystä. Lisääntymisterveyteen kiinnitetään erityishuomiota synnytyksen osalta ja tavoitteena on synnytysongelmien väheneminen. Silmäterveyttä tulee seurata ja tavoitteena on tutkia kaikki jalostukseen käytettävät kotimaiset koirat.

Rodun hyvä ulkomuodollinen taso pyritään pitämään ennallaan. Kerho ei pidä ulkomuotoon perustuvaa jalostusvalintaa oleellisena, eikä ulkomuotoon perustuvia rajoitteita aseteta.

1.3 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Walesinterrieri on utelias ja älykäs. Iloisen, vilkkaan luonteensa sekä näppärän kokonsa takia se sopii hyvin monenlaisiin asuinympäristöihin ja sen kanssa on helppo harrastaa monipuolisesti. Energisenä koirana se myös kaipaa elämäänsä virikkeitä. Koirat ovat oikein kasvatettuna pääosin avoimia ja ystävällisiä. Metsästyskoiran luonteen tulee olla peloton ja itsevarma, jotta se kykenisi työskentelemään alkuperäisessä tehtävässään luolakoirana. Siltä vaaditaan reaktioherkkyyttä,

terävyyttä, hyvää hermorakennetta ja myös kykyä ratkaista tilanteita itsenäisesti, jotta se kykenisi tehtävänsä menestyksellä hoitamaan.

Luonteen jalostuminen vähemmän metsästyksen ja enemmän seurakoiraksi sopivaksi saattaa vaikuttaa rodun soveltuvuuteen alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Asiaa on kuitenkin vaikea arvioida, koska koirien taipumuksia testataan luolakokeissa vähän.

Kaikki rodusta kiinnostuneet eivät ole sopivia walesinterrieriä pitämään ja kasvattajan suurin vastuu onkin, että koiria myydään vain oikeanlaisiin koteihin, joissa on edellytykset kasvattaa yksilöstä tasapainoinen ja perimäänsä ilmentävä yksilö.

1.4 Terveys ja lisääntyminen

Olemassa olevan tiedon pohjalta rodun keskeisimmät terveydelliset ongelmat ovat iho-ongelmat ja synnytykseen liittyvät ongelmat. Seurantaa vaativat glaukooman ja munuaisten vajaatoiminnan esiintyminen.

1.5 Ulkomuoto

Ulkomuodoltaan kanta on korkeatasoista ja kehittyy paremmaksi koko ajan. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on luolametsästys, johon tämän päivän koirat ovat usein liian suurirunkoisia, eivätkä ne aina mahdu koeluolaston ahdinkoputken läpi.

Rodun kokonaisvaltaisen tason arvioimiselle luo haasteen se, että vain hyvät yksilöt käytetään näyttelyissä. Rotutyypin on yleisesti hyvä. Kokovaihtelut ovat viime vuosina olleet aiempaa vähäisempiä. Rodun tyyppillisemmiksi rakenteellisiksi ongelmiksi voidaan mainita suorat etuosat ja suorat polvet. Jonkin verran esiintyy myös kippuroita ja selälle taipuvia häntiä.

1.6 Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksien suhteen suositellaan tehtävän yhdistelmiä, jossa sukusiitosprosentti on korkeintaan 6.25 % viiden sukupolven mukaan laskettuna. Uusintayhdistelmiä ei suositella. Samalle urokselle suositellaan enintään yksi pentue kolmen vuoden sisällä laskettuna pentujen syntymäajasta. Toisilleen lähisukua oleville nartuille suositellaan käytettäväksi eri linjoista peräisin olevia uroksia ja päinvastoin.

Jalostukseen käytettävän yksilön tulee olla yleisesti terve ja tasapainoinen, ikänsä ja kuntonsa puolesta jalostukseen sopiva.

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla rodun keskitasoa parempia luonteeltaan, lisääntymisterveydeltään ja ihon terveydeltään. Kahdesti keisarinleikatulle narttulle ei suositella jalostuskäyttöä. Jalostusyksilöllä ei saa olla Legg-Perthestä, glaukoomaa, ruokatorven laajentumaa, munuaisten toimintahäiriötä, tai mitään sairautta, joka tekee jokapäiväisestä elämästä vaikeaa tai vaatii jatkuvaa lääkitystä tai jonka takia koira joudutaan lopettamaan ennen aikaisesti. Koiran silmät tulee tutkia. Glaukoomaan sairastunutta tai todennäköisessä sairastumisvaarassa olevaa yksilöä ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostukseen käytettävän yksilön luonteen tulee olla rodunomainen; arkaa tai aggressiivista yksilöä ei saa käyttää jalostukseen. Jalostusstrategian mukaan jalostuksessa turvataan jokaisen rodun

perinnöllinen monimuotoisuus. Kannasta on ollut jalostuskäytössä noin 20 %, joten jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää tulee lisätä.

2 RODUN TAUSTA

2.1 Alkuperä ja käyttötarkoitus

Walesinterrieri on yksi vanhimmista terrieriroduista polveutuen alkuperäisestä black and tan terrieristä. Tätä karkeakarvaista terrieriä käytettiin luolametsästyksessä Englannissa ja Walesissa, josta ensimmäiset maininnat löytyvät jo 1000-luvulta. Vuonna 1860 perustettiin Walesissa rotujärjestö ja Englannin Kennelklubi hyväksyi rodun nimineen vuonna 1866. Englantilaisten huomattua rodun näyttelymahdollisuudet alettiin sitä jalostaa tyylikkäämmäksi. Näin walesinterrieri sai nykyisen muotonsa. Tänä päivänä walesinterrieriä käytetään harvemmin metsästystarkoitukseen. Rodun yksilöistä suuri osa on harrastuskäytössä mm. näyttelyissä, agilityssä ja TOKO:ssa.

2.2 Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Terriereitä on käytetty Brittein saarilla metsästyksessä useita satoja vuosia. Ensimmäiset kirjalliset maininnat Walesin alueen terriereistä löytyvät jo 900-luvulta. Satoihin vuosiin eri rotuja ei erityisesti nimetty ja kaikkia terrierimäisiä luolakoiria kutsuttiin ”terrieriksi”. Walesilaisessa kiitoskirjeessä vuodelta 1450 kirjoitetaan seuraavaa:

A fine big stick you gave me

and a good black and red terrier bitch,

to choke the brown polecat,

and to tear up the red fox.

Järjestäytyneen kenneltoiminnan viriäminen ja rotujen nimeäminen alkoivat 1800-luvulla. Old English Black and Tan terrieri ja walesinterrieri olivat hyvin samankaltaisia ja niiden arvellaan edustavan samaa rotua eri kielialueilla. Tuon ajan kirjallisuudessa ja taiteessa löytyy useita maalauksia ja kirjoituksia terriereistä työssään. Koiria otettiin mukaan usein pareittain, toisen yksilön ollessa pienempikokoinen ja mahtuessa pienempiin koloihin ja toisen ollessa suurempi ja voimakkaampi. Niiden tuli myös olla riittävän korkeajalkaisia, ketteriä ja vahvoja, jotta ne pysyivät ratsastajan ja ajokoirien perässä. Niiden tuli pystyä työskentelemään vaikeakulkuisessakin maastossa.

Tuohon aikaan jalostusvalintoja säätelivät lähinnä koirien metsästysominaisuudet. Välimatkojen takia jalostukseen käytettiin lähimpiä yksilöitä ja se johti myös lähisukulaisten paritukseen ja paikallisten ”linjojen” muotoutumiseen. Koirien sukupuulla sinänsä tai ulkonäöllä ei ollut merkitystä näiden koirien kasvattajille. Näyttelyiden yleistyessä old english black and tan terrierillä ja walesinterrierillä oli omat luokkansa ja sama koira saattoi osallistua molempien rotujen arvosteluun. Koiran voi myös vaihtaa yhden rodun rekisteristä toiseen. Tuohon aikaan old english black and tan terriereitä risteytettiin muihin rotuihin ulkonäön vuoksi.

Walesilaiset kasvattajat perustivat The Welsh Terrier Clubin kun taas Englantilaiset eivät saaneet etujärjestöä perustettua oman linjansa asiaa ajamaan. Lopulta Englannin Kennelklubi hyväksyi walesinterrierin rodun ainoaksi nimeksi vuonna 1866. Walesilaiset eivät pitkään aikaan tunnustaneet

walesinterriereiksi kuin ne koirat, joilla oli puhtaasti walesilaiset verilinjat. Määrätietoinen kasvatustyö jatkui ja jo 1920-luvulla ensimmäinen tämän rotuinen ryhmävoittaja näki päivänvalon. 1900-luvun alun vuosikymmeninä näyttelyiden voitokkaista yksilöistä valtaosa oli edelleenkin työkoiria. Näyttelyiden kasvattaessa suosiotaan walesinterrierin ulkomuotoa kehitettiin edelleen ja vähitellen koirien käyttöominaisuuden menettivät merkitystään.

Suomessa walesinterrieri on lemmikki ja/tai harrastustoveri. Suosituimmat harrastukset ovat näyttelyt, agility ja TOKO. Näyttely- ja koekäyntien määrä on suhteessa rekisteröinteihin runsasta. Walesinterrieri hankitaan yhä useammin juuri harrastustoveriksi. Yksi koira on käynyt luolakoirien taipumuskokeessa. Lisäksi viime aikoina on muutamia yksilöitä käynyt metsästyskoirien jäljestämiskokeessa ja vesiriiistikokeessa. Suomalaisyntyinen Keski-Eurooppaan viety uros saavutti nopeasti KANS KVA:n arvon.

Brittein saarilla ja valtaosassa Keski-Euroopan maita walesinterriereitä ei tiettävästi käytetä alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa, vaan koirat ovat pääasiassa lemmikkieläimiä. Näissä maissa näyttelyissä käy lähinnä aktiivisten kasvattajien omistamia koiria. Useissa Itä-Euroopan maissa walesinterriereitä käytetään metsästykseseen ja niitä pidetään erinomaisina metsästyskoirina. Suomessa koirien luonteissa on viime vuosikymmenten aikana tapahtunut muutosta pehmeämpään, hallittavampaan, yhteistyökykyisempään ja sosiaalisempaan suuntaan. Luonteiden muuttumisen merkitystä walesinterrierin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ei tiedetä. Luonteiden pehmentymisen vaarana on, että käyttö alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa ei onnistu, eivätkä yksilöt enää ilmennä reipasta työkoiran luonnetta.

2.3 Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Walesinterrieri polveutuu jo hävinneestä Old English Black and Tan -terrieristä, joita esiintyi jo viime vuosituhannen alkupuolella Englannissa ja Walesissa. Suurella todennäköisyydellä toisiaan muistuttavat walesin- ja lakelandinterrierit polveutuvat samoista koirista.

Manchesterinterrierin mainitaan olleen aiemmin nimeltään Black and Tan -terrieri, joten on mahdollista, että se polveutuu samoista koirista walesinterrierin kanssa. Saksanmetsästysterrierin kehittämiseen on myös käytetty walesinterrieriä. Walesinterrieri on hyväksytty rodun nimenä ensimmäisen kerran Englannissa vuonna 1866.

2.4 Eri linjat

Tämän päivän walesinterrieri voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri perustyyppiin. Suurin osa koirista missä päin maailmaa tahansa, edustaa näiden tyyppien sekoitusta. ”Brittiläinen” tyyppi on tyylikäs, muita tyypejä hienoluisempi ja pitkäpäisempi sekä yleensä lyhytrunkoinen ja pitkäkaulainen. ”Jenkkityyppi” ilmentää enemmän voimaa, on vahvaluustoinen, isorunkoinen, isopäisempi ja kompakti, ”brittityyppiin” verrattuna karkeatekoisempi. ”Mannermainen” tyyppi on voimakas mutta ”jenkkityypistä” tyylikkäämmät linjat omaava, vähemmän kompakti rakenteeltaan.

Tämän päivän suomalainen walesinterrieri on sekoitus useamman maan ja maanosan linjoista. Valtaosalla kasvattajista koirien takaa löytyvät samat linjat ja usein samoja ulkomaisia yksilöitäkin.

2.5 Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäiset jalostukseen käytetyt walesinterrierit tulivat Suomeen Englannista, Ruotsista ja Tanskasta 1950-luvulla. Tätä ennen on rekisteröity yksittäisiä yksilöitä, joilla ei ollut rodun kantaan merkitystä. Rodun kehitykseen vaikuttivat merkittävästi Gitta Ringwall, kennel Black Spot ja Briitta Vaahterlinna, kennel Bridale. Rekisteröintimäärät olivat suurimmillaan 60-luvulla, jolloin vuosittain rekisteröitiin parhaimmillaan kuutisenkymmentä koira. Rekisteröintimäärät vähenivät voimakkaasti 70-luvun loppua kohden. Walesinterriereitä ovat vuosien kuluessa kasvattaneet myös Dorotea Riipinen (Riproj's), Kirsti Lundstedt (Kittyhouse) ja Anita Kulla (Tracehill).

Uudet kasvattajat kiinnostuivat rodusta 80-luvulla, jolloin tuotiin runsaasti jalostusmateriaalia Englannista, Ruotsista, Tanskasta ja Saksasta (Purston-, Bocker-, Borchorst- ja Bismarckquelle-kennelleistä). Käytännössä koko kanta uusiutui 1980-luvulla, jolloin vanhat sukulinjat sammuihin. Helena ja Sakari Vähätalo (Ukonkallion kennel), Reijo Ilvanka (Tervatörmän kennel) ja Jouni Perttula (Bartos) kasvattivat myös pentueita. Rodun nykyisistä kasvattajista pisimpään ovat kasvattaneet Irmeli Salasmaa (Dixie Sound) ja Sari Mäkelä (Vicway). Rodun taso alkoi nousta uusien kasvattajien mukaan tulo ja uuden jalostusmateriaalin hankkimisen myötä ja näyttelymenestys oli koirien vähäisestä lukumäärästä huolimatta hyvää.

Uudella vuosituohannella kasvatustyönsä ovat aloittaneet Irma Niemiaho (Fidelity), Katja ja Heini Kelloniemi (High Voltages), joiden kasvatustyö perustuu Bartos-kennelin koiriin, Nina Manner (Ronesco), Tiina Muros (Upos), Marianne Mattila (Wasara), Mikko Koivumaa (Abfab) ja Saana Tuomi (Mindhunters) (Taulukko 1.). Myös he ovat tuoneet ulkomaista materiaalia jalostuskäyttöön. Rodun taso on edelleen noussut ja se on ollut näkyvästi esillä niin agility- kuin näyttelypuolellakin. Tällä hetkellä aktiivisilla agilityharrastajilla on aiempia menestysvuosia vähemmän walesinterriereitä käsissään mutta uusi sukupolvi harrastuspuolella on kasvamassa. Useampi koira on vaikuttanut rodun menestykseen Suomessa. Tuontikoirista ehkä yleisimmin tämän päivän walesinterrierin sukutaulusta löytyy Purston-kennelistä Walesista tuodut uros Purston Hot Stuff, nartut Purston Saucy Susie ja osin saman sukuinen saksalaissyntyinen Aika vom Hinkesforst. Ruotsista tuotu narttu Toreador's Western Sun on tyttärenpoikansa Vicway Live and Let Dien kautta myös huomattavan monen nykykoiran sukutaulussa.

Muista suomalaissyntyisistä koirista voidaan vielä mainita narttu Bartos High Voltage ja poikansa High Voltages Red Indian. Molemmilla on useita menestyneitä jälkeläisiä ja joita on edelleen käytetty jalostukseen. Viime aikoina eniten käytettyjä ovat olleet saksalaiset (suosituin Hohen Flur), hollantilaiset (suosituin High Flyer's) ja jenkki-koirat (suosituin Shaireab's Bayleigh).

Taulukko 1. Vuosina 2009-2013 kasvatustyötä tehneet kasvattajat.

Kennel	Pentueita	Pentuja	Ensimmäinen pentue	Viimeisin pentue	Emän keskim. ikä	Keskim. pentueiden määrä vuodessa	FIN MVA	Pentueita yhteensä (kaikki rodut)
ABFAB	2	8	2009	2010	2 v 7 kk	1	-	2
DIXIE SOUND	31	103	1983	2012	3 v 5 kk	1	27	31
HIGH VOLTAGES	15	55	2001	2012	3 v 11 kk	1,2	24	16
MINDHUNTER	3	11	2011	2013	2 v 6 kk	1	3	35
RONESCO	4	17	2003	2009	3 v	0,6	7	4
UPOS	6	29	2004	2013	3 v 6 kk	0,6	6	6
WASARA	5	19	2001	2009	6 v	0,6	1	5
VICWAY	33	109	1988	2013	4 v 4 kk	1,3	40	50

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

3.1 Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Walesinterriereiden rotujärjestönä toimii Suomen Terrierijärjestö ry. Rotua harrastava yhdistys Walesinterrierikerho ry. on perustettu 1975 ja sen kotipaikkana on Helsinki.

3.2 Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Vuosien kuluessa Walesinterrierikerho ry:n toiminta on useaan otteeseen vähentynyt ja loppunutkin kokonaan. Kerhon toiminta on myös viimeisten vuosien aikana ollut vähäistä ja jäsenmäärä on laskenut vuoden 2001 noin 50 jäsenestä vuoden 2006 lopun noin 30:een jäseneen. Nyt jäsenmäärä on ollut pikkuhiljaa nousussa ja vuoden 2013 lopulla kerhossa oli jo 63 jäsentä.

Kerho on pitänyt 2000-luvulla kolme epävirallista erikoisnäyttelyä, trimmauskursseja, uintipäiviä, ulkoilupäiviä ja yhden kasvattajaillan, jossa käsiteltiin silmätarkastustuloksia ja niiden merkitystä rodulle. Kerho on järjestänyt kolme epävirallista näyttelyä vuosina 2001, 2009 ja 2011 sekä yhden virallisen näyttelyn vuonna 2012 yhteistyössä airendalen- ja lakelandinterriereiden kanssa. Kerho on myös järjestänyt agility-kilpailut vuonna 2003. Yhdistys on julkaissut rotupalstaa Suomen Terrierijärjestö ry:n lehdessä Terrilifessa sekä ylläpitänyt kotisivuja osoitteessa www.walesinterrieri.fi. Lisäksi kerholla on rodusta kiinnostuneille suunnattu Facebook –sivusto, jolla reskisteröityneitä käyttäjiä toista sataa kappaletta.

3.3 Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Kerhon jalostustoimikunta on toiminut runsaat viisitoista vuotta. Toimikunta antaa pyydettyä jalostusneuvontaa ja päivittää jalostuksen tavoiteohjelman. Toimikunta valvoo rodun jalostuspohjaa ja sen käyttöä sekä kerää tietoa rodun terveystilanteesta.

4 RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.1 Rekisteröintimäärät Suomessa

Rodun populaatio on pieni ja valtaosa yksilöistä sukua toisilleen. Keskenään täysin erisukuisia yksilöitä on vaikea löytää. Rodun kanta perustuu samoihin sukulinjoihin useimmissa Euroopan maissa. Vieraampia sukulinjoja voisivat olla lähinnä itä-eurooppalaiset metsästyskannat ja osa USA:n sukulinjoista.

Walesinterrierien vuosittaisissa rekisteröintimäärissä Suomessa on esiintynyt vaihteluita 15-28 yksilön, eli 3-6 pentueen välillä, kun rekisteröintejä tarkastellaan viiden vuoden ajan jaksolla (2009-2013) (Taulukko 2.). Maahan on tuotu säännöllisesti yksittäisiä jalostusyksilöitä ja yksityishenkilöt ovat tuoneet lemmikeikseen joitakin yksilöitä, lähinnä Ruotsista, kotimaisten pentujen ajoittain huonon saatavuuden vuoksi.

Taulukko 2. Rodun rekisteröinnit, tuonnit, pentuekoot sekä jalostuskoirien keskimääräiset iät vuosina 2009-2013.

	2013	2012	2011	2010	2009
Pennut (kotimaiset)	14	14	16	25	26
Tuonnit	1	1	1		2
Rekisteröinnit yht.	15	15	17	25	28
Pentueet	3	4	5	5	6
Pentuekoko	4,7	3,5	3,2	5	4,3
Kasvattajat	3	3	4	4	6
Jalostukseen käytetyt eri urokset					
- kaikki	3	4	3	4	5
- kotimaiset	1	3	2	1	4
- tuonnit				1	
- ulkomaiset	2	1	1	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	1 v 9 kk	7 v	2 v 10 kk	3 v 1 kk	3 v
Jalostukseen käytetyt eri nartut					
- kaikki	3	4	5	5	6
- kotimaiset	3	4	5	4	4
- tuonnit				1	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 6 kk	3 v 1 kk	3 v 6 kk	4 v 11 kk	4 v 1 kk
Suksiitosprosentti	1,30 %	6,20 %	0,95 %	0,82 %	1,49 %

4.1.2 Rodun jalostusurosten ja -narttujen tarkastelu

Taulukoissa 3 ja 4 on listattu kuluneen kymmenen vuoden aikana 20 eniten käytettyä jalostusurosta ja -narttua. Tilastosta voidaan todeta, että urosten käyttö on lyhyen ajan sisällä yksipuolistunut. Vuosina 2009-2013 syntyneisiin 23 pentueeseen oli isänä 15 eri urosta, joista käytetyimmällä oli 5 pentuetta. Edeltävällä viisivuotiskaudella (2004-2008) syntyneillä 25 pentueella oli isänä 21 eri urosta. Viisi käytetyintä urosta vastasi kymmenen vuoden aikana liki puolesta pentueita (16/37). Merkille pantavaa on myös se, että käytetyimpien urosten listalla on seitsemän ulkomailta asuvaa urosta.

Kymmenvuotisjakson käytetyimmällä nartulla on ollut 3 pentuetta, muilla enintään 2. Rodun pienen rekisteröintimäärän vuoksi tilastoja voidaan lukea vain suuntaa antavasti, sillä jo kahdella pentueella yksittäinen koira voi nousta lukuja tarkasteltaessa korkealle.

Jalostukseen käytettyjen koirien ikä, joka narttujen osalta on 3 vuotta ja 5 kuukautta ja urosten osalta 3 vuotta ja 8 kuukautta (Taulukko 2). Taulukossa 5 on koottu jalostukseen käytettyjen koirien sukulaisuussuhteet.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana (2004-2013) jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta (pentujen kokonaismäärän mukaisessa järjestyksessä).

2004-2013		Ensimmäisessä polvessa			Toisessa polvessa		Jälkeläisiä yhteensä	
Syntymävuosi	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
2001	HIGH VOLTAGES RED INDIAN	3	13	7,03	11	41	5	21
2008	SHAIREAB'S BAYLEIGH TICKET TO RIDE(ulkom)	5	18	9,73	3	11	5	18
2007	HIGH VOLTAGES WELSH WARNINGN	3	15	8,11	2	8	3	15
2000	VICWAY OUT OF THE BLUE	2	8	4,32	8	12	3	12
2005	HIGH VOLTAGES URBAN LEGEND	3	9	4,86	1	4	3	9
2001	HIGH VOLTAGES RAP RIOT	2	9	4,86	0	0	2	9
2000	DIXIE SOUND SOUL BROTHER	1	3	1,62	0	0	3	8
2004	AK MIL VISTA CAPTAIN CEDRIC (ulkom)	2	8	4,32	2	5	2	8
2001	BARTOS JUMP	1	4	2,16	0	0	2	7
2004	KUNZE'S RENO (ulkom)	2	6	3,24	5	22	2	6
2003	RONESCO TALISMAN	2	6	3,24	0	0	2	6
2003	ECCO'S HARLEY HURRICANE (ulkom)	1	6	3,24	1	6	1	6
2007	HIGH VOLTAGES XO	1	6	3,24	0	0	1	6
2008	HONEYPAWS TIZNOW (tuonti)	1	6	3,24	0	0	1	6
2012	HIGH VOLTAGES FIREBIRD INDIAN	1	6	3,24	0	0	1	6
2011	GORMS KRABAT (ulkom)	1	6	3,24	0	0	1	6
2009	HIGH VOLTAGES AC DC	2	5	2,7	0	0	2	5
2005	HIGH VOLTAGES SYNNYBOY (ulkom)	1	5	2,7	3	9	1	5
2006	TVANTENGEN HACKER AK MIL VISTA (ulkom)	1	5	2,7	2	7	1	5
2002	KUNZE'S FOREVER GOOD	1	5	2,7	0	0	1	5
2007	HIGH VOLTEGES XANTE	1	5	2,7	0	0	1	5

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana (2004-2013) jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua.

Syntymävuosi	2004-2013	Ensimmäisessä polvessa			Toisessa polvessa		Jälkeläisiä yhteensä		
		Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
2001	WASARA WANDA		3	15	8,11	0	0	3	15
1998	VICWAY LUCK		1	4	2,16	3	11	3	13
2005	VICWAY VALKYRIA		2	11	5,95	2	7	2	11
2004	UPOS FABULOUS ENCORE		2	11	5,95	1	6	2	11
1998	HIGH FLYER'S RHAPSODY (tuonti)		1	4	2,16	6	20	3	10
1998	BARTOS HIGH VOLTAGE		1	3	1,62	14	45	3	10
2005	RONESCO EXCITEMENT		2	10	5,41	2	8	2	10
1996	VICWAY FOREVER		1	3	1,62	3	8	3	10
2003	BARTOS KIZZY		2	9	4,86	1	4	2	9
2000	DARJA BARYSHNYA OT SKOROBOGATOVYH (tuonti)		1	3	1,62	0	0	3	8
2003	HIGH VOLTAGES SHINE		2	8	4,32	6	24	2	8
2002	BORCHORST GIPSY QUEEN (tuonti)		2	8	4,32	3	15	2	8
2005	HIGH FLYER'S SPECIAL STAR (tuonti)		2	8	4,32	2	11	2	8
2004	DIXIE SOUND WHISPER		2	8	4,32	2	5	2	8
2007	VENDETTA FOR HAPPYTAILS TERIER I TERIEREK (tuonti)		2	8	4,32	0	0	2	8
2009	RONESCO MINDHUNTER		2	8	4,32	0	0	2	8
2001	SAREDON CHERRY WINE (tuonti)		2	7	3,78	5	20	2	7
2008	HIGH VOLTAGES YORK CHICK		2	6	3,24	1	6	2	6
2009	HIGH VOLTAGES ATHENE		1	6	3,24	0	0	1	6
2010	UPOS HLEIO		1	6	3,24	0	0	1	6
2008	VICWAY EUPHORIA		1	6	3,24	0	0	1	6

Taulukko 5. Jalostukseen käytettyjen koirien sukulaisuussuhteet lueteltuna.

<p>Täyssisarukset: High Voltages Red Indian ja High Voltages Rap Riot High Voltages Ac Dc ja High Voltages Athene High Voltages Xo ja High Voltages Xante Ak Mil Vista Axel ja Ak Mil Vista Alexia</p>
<p>Puolisisarukset, sama isä Ak Mil Vista Axel u. Ronesco Talisman u. Tvantengen Hacker Ak Mil Vista Borchorst Say Cheese u. Dixie Sound Soul Brother n. Borchorst Gipsy Queen High Flyer´s Maximillion n. Bartos High Voltage n. Vicway Luck High Voltages Red Indian u. High Voltages Xo u. High Voltages Xante u. High Voltages Firebird Indian n. Bartos Kizzy n. Dixie Sound Whisper Vicway Out of the Blue u. Bartos Jump n. Upos Fabulous Encore</p>
<p>Puolisisarukset, sama emä Bartos High Voltage u. High Voltages Red Indian u. High Voltages Rap Riot u. High Voltages Shine High Voltages Shine u. High Voltages Welsh Warning u. High Voltages Urban Legend</p>

4.1.3 Tietoa rodun sukusiitosasteesta

Rodun vuosittainen sukusiitosaste on pysynyt viitenä viime vuotena Suomen Kennelliiton suositteleman 6.25 %:n alla, ollen ka 1.72 %:a. Vuonna 2012 sukusiitosprosentti oli poikkeavan korkea,

ollen 6.20 % (Taulukko 2). Kyseisenä vuonna on rekisteröity neljä pentuetta, joista kahdella sukusiitosprosentti kohoaa 8.30 %:iin, yhdellä pentueella se oli 4.80 % ja yhdellä 0.00 %.

4.1.4 Rekisteröinnit ulkomailla

Suomessa on käytetty runsaasti ulkomaista materiaalia, viime vuosien aikana lähinnä amerikkalaisia, saksalaisia, hollantilaisia, ruotsalaisia ja norjalaisia koiria. Hollannissa kanta on Suomea selvästi suurempi ja siellä on rekisteröity 65 walesinterrieriä vuonna 2013. Aiemmin siellä rekisteröitiin satakunta yksilöä vuodessa. Saksassa on rekisteröity vuosittain noin 300-350 walesinterrieriä. Määrä on sielläkin laskusuuntainen, kymmenen vuotta aiemmin rekisteröintimäärä Saksassa oli noin 500 yksilöä vuodessa. Rodun kotisaarella Isossa-Britanniassa rekisteröintimäärä on pysytellyt 350-450 yksilössä. Rekisteröintimäärä on siellä ollut lievässä noususuunnassa. Ruotsin rekisteröintimäärät ovat pudonneet viime aikoina ja vuonna 2013 siellä rekisteröitiin 25 walesinterrieriä.

4.1.5 Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Walesinterrieri on pienilukuinen rotu, jolla on rajallinen kysyntä. Kaikki rodusta kiinnostuneet eivät ole soveliaita omistajia walesinterrierille ja kasvattajan suurin vastuu onkin etsiä pennuille oikeanlainen koti, jossa on todelliset edellytykset kasvattaa yksilöstä tasapainoinen ja perimäänsä mahdollisimman aidosti ilmentävä yksilö. Rajalliset markkinat säätelevät tuotettavien pentueiden määrää ja johtavat voimakkaaseen karsintaan yksilöiden jalostuskäytössä. Rajallisista markkinoista johtuen kaikkia jalostuskelpoisia yksilöitä ei voida hyödyntää.

Rodun populaatio on pieni ja valtaosa yksilöistä sukua toisilleen. Urosten käyttö on yksipuolistunut ja yhdistelmien sukutaulut ovat samanlaisia. Keskenään täysin erisukuisia yksilöitä on vaikea löytää. Rodun kanta perustuu samoihin sukulinjoihin useimmissa Euroopan maissa. Ulkomaisen jalostusmateriaalin toistuva käyttö tulee jatkossakin olemaan välttämätöntä.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Walesinterrierin luonnetta kuvataan FCI:n rotumääritelmässä seuraavasti: omistajiinsa kiintyvä, tottelevainen ja helposti hallittava. Iloinen ja tulinen, ei juuri koskaan ujo. Leikkisä ja peloton, mutta ehdottomasti ei aggressiivinen, vaikka aina tarvittaessa valmis puolustautumaan. Yleisvaikutelmassa mainitaan sen olevan reipas ja työkoiraksi soveltuva. Alkuperäiseltä käyttötarkoitukseltaan walesinterrieri on työkoira, jota on monien muiden terrierirotujen tapaan käytetty kettujen, mäyrien ja saukkojen metsästykseseen. Rotumääritelmän mukaan walesinterrierin tulee olla luonteeltaan temperamenttinen olematta aggressiivinen. Liiallinen arkuus on hylkäävä virhe.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Walesinterrieri on utelias ja älykäs. Iloisen, vilkkaan luonteensa sekä näppärän kokonsa takia se sopii hyvin monenlaisiin asuinympäristöihin ja sen kanssa on helppo harrastaa monipuolisesti. Energisenä koirana se myös kaipaa elämäänsä virikkeitä. Koirat ovat oikein kasvatettuna pääosin avoimia ja ystävällisiä. Metsästyskoiran luonteen tulee olla peloton ja itsevarma, jotta se kykenisi työskentelemään alkuperäisessä tehtävässään luolakoirana. Siltä vaaditaan reaktioherkkyttä, terävyyttä, hyvää hermorakennetta ja myös kykyä ratkaista tilanteita itsenäisesti, jotta se kykenisi

tehtävänsä menestyksellä hoitamaan. Kaikki ihmiset eivät selviä vahvatahtoisen, energisen terrierin kasvatuksesta ihanteellisella tavalla, joten kaikille sopiva koira walesinterrieri ei ole, eikä siihen ole tarkoituksenmukaista pyrkiäkään.

Pitkäaikaisten kasvattajien haastatteluihin perustuen walesinterriereiden luonteet ovat vuosikymmenten aikana muuttuneet. Luonteissa on tapahtunut muutosta pehmeämpään, hallittavampaan, yhteistyökykyisempään ja sosiaalisempaan suuntaan. Aiemmin yleisesti esiintyneitä kovaluonteisia yksilöitä esiintyy harvemmin. Koirat ovat helpommin käsiteltävissä ja koulutettavissa.

Walesinterrierikerho ry suoritti Terveyskyselyn vuonna 2007, jossa tarkasteltiin muiden muassa luonnetta. Kyselyssä sai valita useita koiran luonnetta kuvaavia määreitä. Useat vastaajat olivat valinneet molemmat ääripäät samasta koirasta, esim. rauhallinen ja vilkas tai rohkea ja arka. Terveyskyselyn mukaan koiransa luonteen ihmisystävälliseksi arvioi 96 % vastaajista (aiemmin 86 %). Kyselyn perusteella arkojen koirien määrä oli lisääntynyt aikaisemmasta 5 %:sta 20 %:iin. Syytä tähän ei tiedetä, pehmyden lisääntymisellä rodussa saattaa olla vaikutusta. Aggressiivisia yksilöitä raportoitiin muutama (12%), omistajat eivät kokeneet niiden käsittelyä kuitenkaan ongelmalliseksi, eikä aggressiivisten koirien määrä ole lisääntynyt verrattuna aikaisemmin tehtyyn terveystarkastukseen. Aggressio vaikutti näillä koirilla suuntautuvan lähinnä lajikumppaneihin. Toisten koirien kanssa sosiaalisen kanssakäymisen taito vaihtelee yksilöittäin ja myös kasvatuksella on tässä suuri merkitys. Luonteiden muuttumisen merkitystä walesinterrierin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ei tiedetä.

Ulkomaisten koirien luonteesta ei ole pinnallisia havaintoja enempää informaatiota olemassa. Maahan tuotujen yksilöiden luonteet ovat omistajiensa mukaan vaikuttaneet rodulle tyyppillisiltä.

4.2.3 Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Luonnetestissä on vuosikymmenen aikana käynyt 17 koiraa. MH-luonnekuvauksessa ei ole käynyt yhtään. Rotutyypillisten luonnepiirteiden ja metsästysominaisuuksien arvioimiseen luonnetesti ei ole hyvä väline. Populaation luonteiden yleistilasta ja koulutettavuudesta se antaa hyvää tietoa ja sopii siksi hyvin rodun luonteiden yleiseen arviointiin. Toivottavaa olisi, että aiempaa useampia yksilöitä käytettäisiin luonnetestissä tai MH-luonnekuvauksessa.

Taulukko 6. Tavoiteltava luonnetestitulok walesinterrierille.

Luonnetestin osio	Walesinterrierin ihannetulos
Toimintakyky	+1 kohtuullinen tai +2 hyvä
Terävyys	+1 pieni tai +3 kohtuullinen (ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua)
Puolustushalu	+1 pieni tai +3 kohtuullinen, hillitty
Taisteluhalu	+2 kohtuullinen tai +3 suuri
Hermorakenne	+1 hieman rauhaton tai +2 tasapainoinen
Temperamentti	+1 erittäin vilkas tai +3 vilkas

Kovuus	+1 hieman pehmeä tai +3 kohtuullisen kova
Luoksepäästävyys	+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
Laukauspelottomuus	+++ laukausvarma tai ++ laukauskokematon

Walesinterrieri on vilkas, iloinen, avoin ja ihmisystävällinen koira. Sen tulee havainnoida ympäristöään nopeasti keskittymiskykyä säilyttäen. Hyvä toimintakyky ja taisteluhalu ja ovat rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen, eli luolametsästyksen, kannalta tärkeitä. Terrieriltä voi vaatia näistä osa-alueista hyviä tuloksia. Niiden tulee kyetä toimimaan itsenäisesti haasteellisissa ja harkintaa vaativissa tilanteissa. Koiran on tiukoissakin paikoissa säilytettävä kykynsä tehdä harkittuja ratkaisuja ja säilytettävä kykynsä toimia päämäärätietoisesti. Koiran kovuus vaikuttaa myös sen kykyyn työskennellä luolakoirana.

Seura- ja harrastuskoiralle ”hieman pehmeä”- tulos on toivottava, koska tällainen koira on helpommin hallittavissa ja koulutettavissa. Luolametsästyksen käytettävän koiran tulisi olla mieluummin kohtuullisen kova, jotta se kykenee suoriutumaan luolatyöskentelystä. Tällöin se kykenee unohtamaan ikävät asiat, eikä niillä ole suurempaa vaikutusta koiran toimintaan jatkossa.

Puolustushalu ei ole oleellinen ominaisuus walesinterrierillä. Epätyypillistä on, jos koira ei kykene uhan jälkeen palautumaan. Laukauskokeen tulokset ovat osin sidoksissa hermorakenteeseen. Ääniherkkyys on melko voimakkaasti periytyvää. Laukausarka koira reagoi hermostuneesti koviin ääniin, paineistuu niistä ja sillä on vaikeuksia palauttaa henkistä tasapainoansa. Ihanteellinen walesinterrieri on laukausvarma tai laukauskokematon. Erinomaisen luonteen omaava walesinterrieri saa plusmerkkisien tuloksen kaikista osa-alueista. Tarkasteltaessa walesinterrierien saamia luonnetestituloksia (Taulukko7), on huomioitava, että tilastossa on 17 koiran tulos, eikä määrä ole tilastollisesti luotettava. Lisää luonnetestituloksia tarvitaan, jotta luotettavuus kasvaa. Joitakin suuntaa antavia johtopäätöksiä voidaan tehdä. Yleisesti voidaan todeta, että testattujen koirien osa-alueiden tulokset osuvat pääosin rodulla ihanteellisiksi toivottuihin ominaisuuksiin.

Toimintakyky on valtaosalla koirista ollut +1, kohtuullinen. Terävyys +1, pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Puolustushalussa on hajontaa, useimmin +3 kohtuullinen, hillitty tai +1 pieni. Taisteluhalu on useimmin +3 suuri tai +2 kohtuullinen. Hermorakenne +1 hieman rauhaton. Temperamentti on valtaosalla +3 vilkas tai +1 erittäin vilkas. Kovuus +1 hieman pehmeä. Luoksepäästävyys yleisesti +3 luokse päästävä, hyväntahtoinen, avoin. Laukauspelottomia on ollut 14 koira. Yhden yksilön testi keskeytettiin pehmeiden vuoksi. Luonnetestitulosten mukaan lähinnä toimintakyvyn säilyttämiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Taulukko 7. Testattujen 17 koiran tulosten jakautuminen osa-alueittain:

	+3	+2	+1	-1	-2	-3
Toimintakyky	0	1	12	4	0	0
Terävyys	6	1	10	0	0	0
Puolustushalu	7	0	7	3	0	0
Taisteluhalu	8	6	1	2	0	0
Hermorakenne	0	3	14	0	0	0
Temperamentti	10	2	5	0	0	0
Kovuus	3	1	10	0	3	0
Luoksepäästävyys	16	1	0	0	0	0
Laukauspelottomuus	14	1	1	1	0	0

Taulukko 8. Suomen Kennelliiton Luonnetestipöytäkirjan osasuoritusten pisteytys:

I Toimintakyky	II Terävyys	III Puolustushalu	IV Taisteluhalu	V Hermorakenne
+3 suuri	+3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	+3 kohtuullinen, hillitty	+3 suuri	+3 tasapainoinen ja varma
+2 hyvä	+2 hyvä	+2 suuri, hillitty	+2 kohtuullinen	+2 tasapainoinen
+1 kohtuullinen	+1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	+1 pieni	+1 erittäin suuri	+1 hieman rauhaton
-1 pieni	-1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-1 haluton	-1 pieni	-1 vähän hermostunut
-2 riittämätön	-1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-2 erittäin suuri	-2 riittämätön	-2 hermostunut
-3 toimintakyvytön			-3 haluton	

	-2 kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -3 suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-3 hillitsemätön		-3 erittäin hermostunut
VI Temperamentti	VII Kovuus	VIII Luoksepäästävyys	Laukauspelottomuus,	
+3 vilkas	+3 kohtuullisen kova	+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	(tässä merkitty sarakkeisiin, koetilanteessa arvostelu ilman pisteitä)	
+2 kohtuullisen vilkas	+2 kova	+2 luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	+3 laukausvarma	
+1 erittäin vilkas	+1 hieman pehmeä	+1 mielitelevä	+2 laukauskokematon	
-1 häiritsevän vilkas tai hieman välinpitämätön tai impulsiivinen	-1 erittäin kova	-1 selvästi pidättyväinen	+1 paukkuärtyisiä	
-2 välinpitämätön	-2 pehmeä	-2 hyökkäävä	-1 laukausaltis	
-3 apaattinen	-3 erittäin pehmeä	-3 salakavala	-2 laukausarka	

4.2.4 Käyttö- ja koeominaisuudet

Walesinterrieri on hyvän metsästyskoiran maineessa niissä maissa, joissa sitä metsästykseseen käytetään. Suomessa kasvattajat ja harrastajat eivät ole osoittaneet suurta kiinnostusta rodun metsästysominaisuuksia kohtaan. Yksi koira Suomessa on osallistunut luolakokeeseen (Taulukko 8). Yksi suomalaissyntyinen koira on suorittanut luolakokeen Virossa. Suomalaissyntyinen koira on läpäissyt USA:ssa käytössä olevan luolakoiren metsästyskokeen taipumusosan. Siellä saaliseläimenä on rotta.

Agility on tänä päivänä suosittu harrastus ja walesinterrierit sopivat vilkkaan ja energisen luonteensa ansiosta siihen erinomaisesti. Yksilöt ovat olleet ohjaajiensa hallittavissa, mutta haasteita vilkkaan koiran kouluttamisessa saatetaan kohdata. Vuonna 2013 kilpaili 21 walesinterrieriä agilityssä. Muutama yksilö on käynyt myös TOKO-kokeissa hyvällä menestyksellä, jonka yhteydessä mainittakoon kahden rodun edustajan yltäneen TOKO:ssa Erikoisvoittajaluokkaan. Alkuperäisiä käyttöominaisuuksia mittaavia koemuotoja ovat MEJÄ, luolakoe ja vesiriistakoe, joita muutamat walesinterrierit ovat suorittaneet. (Taulukko 9).

Taulukko 9. Koekäyntejä eri lajeissa walesinterriereillä vuosina 2009-2013.

Koemuoto	2013	2012	2011	2010	2009
VERI, terrierien vesiriistakoe					2
MEJÄ, metsästyskoirien jäljestämiskoe			3	5	2
LUO, luonnonluolantarkistus				1	
LTE, luonnetesti		1	1	2	
Agility	343	542	617	491	461
TOKO	14	9	3	10	13

4.2.5 Käyttäytyminen kotiloissa

Yleisesti walesinterrieri selviää kohtuullisesta määrästä yksinoloa hyvin. Joidenkin yksilöiden vahtimistaipumus saattaa purkautua erilaisten äänten haukkumisena. Jatkovaa haukkumista tai ulvontaa esiintyy harvoin.

Ihmisten kanssa walesinterrieri on sosiaalinen ja helposti lähestyttävissä, jos sen kasvatus ja arvomaailma on kunnossa. Se on yleensä kaikkien ihmisten kaveri, ei niinkään yhden ihmisen koira.

Muiden koirien kanssa walesinterrierin käytös on dominoivaa ja kanssakäymisen onnistuminen riippuu paljolti myös toisen osapuolen suhtautumisesta määrätietoiseen terrierin asenteeseen. Tuttujen koirien kanssa kanssakäyminen onnistuu paremmin.

Ääniherkkyys ja erilaiset pelkotilat ovat rodussa hyvin epätoivottavia piirteitä.

Ikää myöten walesinterrierin, niin kuin kaikkien koirien käytös, muuttuu usein omavaltaisemmaksi. Ne tietävät mitä sääntöjä on pakko noudattaa ja missä voidaan olla vähemmän tarkkoja. Ne ovat älykkäitä ja tekevät itsenäisiä päätöksiä aiempaa enemmän. Aistien heikkeneminen saattaa johtaa käytösongelmiin muiden koirayksilöiden kanssa. Aistien huononeminen ei yleensä lisää koiran pelkoja. Muutamilla vanhoilla yksilöillä on esiintynyt dementiaoireita. Kiputilat saattavat tehdä walesinterrieristä äreän, kuten mistä tahansa koirasta.

4.2.6 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Kokonaistilaa rodun luonteista ei ole mitattu. Luonteiden kokonaistilan arvio on pääosin subjektiivista. Luonnetestattuja yksilöitä on vähän. Luonnetestitulosten mukaan tilanne on kuitenkin kohtalaisen hyvä. Pehmeitä ja huonon toimintakyvyn omaavia koiria esiintyy jonkin verran. Subjektiivisesti arvioiden luonteet ovat myös pitkällä aikavälillä pehmentyneet, joskin valtaosa koirista on reippaita, rohkeita, iloisia ja avoimia. Erityistä syytä huoleen luonteiden osalta ei nyt ole nähtävissä. Liialliseen pehmeeseen ja toimintakyvyn heikkouteen täytyy kiinnittää jatkossakin huomiota. Terrierin tulisi myös omata hyvä taistelutahto.

Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Avoimia, rohkeita, ystävällisiä ja taistelutahtoisia yksilöitä tulee suosia jalostuksessa. Luonnetesteihin ja MH-luonnekuvaukseen hakeutumista kannustetaan.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Walesinterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman piiriin.

4.3.2 Rodussa todetut merkittävät sairaudet

4.3.2.1 Allergiat ja atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopian allergeeneinä eli allergiaa aiheuttavina aineina voivat toimia mm. erilaiset siitepölyt, hilse, pölypunkki, varastopunkki ja sieni-itiöt. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Useilla roduilla tehtyjen tutkimusten perusteella voidaan todeta, että atooppisten koirien jälkeläisistä 65 % oireilevat, kun molemmat vanhemmat ovat sairaita. Jälkeläisistä 20 - 60%:lla on oireita, kun toinen vanhemmista on sairas.

Allergiat voidaan jakaa atopioihin ja ruoka-aineallergiaan; näistä atopia on huomattavasti yleisempi vaiva. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta; näillä koirilla on yleensä myös ruoansulatuskanavan oireita (ripulia, ilmavaivoja).

Atopia puhkeaa koiralle tavallisesti 6 kk – 3 v iässä. Ensimmäisenä oireena on kutina, joka voi olla paikallista tai yleisempää. Lisäksi voi esiintyä esim. tassujen pureskelua ja nuolemista, kuonon hankaamista maahan sekä toistuvia korvatulehduksia. Koiran raapiessa kutisevaa ihoa se rikkoutuu, josta voi seurata sekundaarisia bakteeri- ja hiivatulehduksia. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittain. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, aiheuttaja on todennäköisesti ruoka-aineallergia. Atopiaa ja ruoka-aineallergiaa voi esiintyä koiralla myös samanaikaisesti.

Terveyskyselyn tulosten mukaan iho-oireita oli ollut 45 %:lla walesinterriereistä. Allergiadiagnoosi on 14 %:lla. Jatkuvia iho-oireita oli 11 %:lla koirista (vanhemman kyselyn mukaan 17 %:lla ja koirista 10 % lopetettu iho-oireiden vuoksi). Tuoreemman kyselyn mukaan yhtään koiraa ei ollut lopetettu allergiaoireiden takia. Valtaosalla koirista oireet olivat ajoittaisia, esim. vuodenaikaan tai hormonitoimintaan liittyviä. Vain muutama koira sai kortikosteroidi-lääkitystä oireisiinsa.

4.3.2.2 Silmäsairaudet

4.3.2.2.1 Virallinen silmätarkastus

Virallinen silmätarkastus tehdään vähintään yhden vuoden ikäiselle tunnistusmerkitylle koiralle silmätarkastusoikeudet omaavan eläinlääkärin toimesta. Tutkimuksessa koiran silmän pupilli laajennetaan tipoilla, jotta voidaan tarkastaa silmän pinnan lisäksi myös silmänpohja. Yleisimmin tutkimukseen käytettävät laitteet ovat rakolamppu ja epäsuora oftalmoskooppi. Myös ERG, gonioskopia ja paineenmittaus ovat käytössä. Silmätarkastuksessa tutkitaan silmänpohja, mykiö, luomet, sarveiskalvo ja sädekehä ja kirjataan niissä havaitut mahdolliset löydökset tutkimuskaavakkeelle. Viralliset tutkimustulokset kirjautuvat Kennelliittoon ja sen kautta rotujärjestölle. Silmätutkimustulosten mukaan lievät PPM-löydökset ovat yleisiä. Distichiasis-muutokset ovat myös yleisiä. Näissä on löytynyt yksi vakava muutos ja joitakin kohtalaisia. Kaikissa tapauksissa muutoksen vakavuutta ei ollut merkitty kaavakkeeseen. Myös kataraktaa eli harmaakaihia esiintyy rodussa.

Suomessa on tarkastettu walesinterriereiden silmiä säännöllisesti vuodesta 2002. Walesinterrierikerho ry suosittelee jalostukseen käytettävien koirien silmien tutkimista. Myös vanhemman koiran silmät olisi hyvä tutkia ainakin kertaalleen. Erityisen tärkeää tämä on jalostukseen käytettyjen/käytettävien yksilöiden kohdalla.

4.3.2.2.2 Gonioskopia

Gonioskopiolla virtauskulmaa (iridokorneaalikulmaa) tutkitaan siihen suunnitellulla sarveiskalvon päälle asetettavalla gonioskopialinssillä. Virtauskulmaa tutkitaan valon ja suurennuksen avulla linssin läpi 360 astetta silmän ympäri. Tutkimuksessa tehdään havaintoja virtauskulman leveydestä: onko kulma auki (=normaali), kaventunut tai sulkeutunut. Samoin arvioidaan pektinaattiligamentit ja niissä olevat mahdolliset patologiset muutokset. Patologisesti muuttuneet ligamentit virtauskulman suuaukossa saattavat merkitä sitä, että virtauskulmassa on muutoksia myös syvemmällä olevissa rakenteissa (goniodysgenesia). Gonioskopiolla voidaan todeta myös pektinaattiligamenttien alueella mahdollinen epänormaali pigmentti, kasvaimet tai iiriskystat.

Tulokset kirjataan siten että koko virtauskulma 360 astetta jaetaan neljään neljännekseen. Jos muuttuneita pektinaattiligamentteja on pienemmässä osassa kuin yksi neljäsosa virtauskulmaa, katsotaan koiran virtauskulman olevan normaali. Jos muutoksia on yhdessä neljäsosassa tai enemmän, on kyseessä pektinaattiligamenttidysplasia, joka merkitään muutoksina $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ tai $1/1$ virtauskulmaa. Lisäksi tutkitaan onko virtauskulma auki, kohtalaisesti kaventunut, kapea vai sulkeutunut. Silmätutkimustulosten mukaan goniodysgenesian rakennemuutokset ovat rodussa yleisiä, muutoksia on löytynyt 24 %:lla gonioskopiolla tutkituista. Kaikki muutokset on arvioitu lieväasteisiksi tai kohtalaisiksi. Kaksi yksilöä on tutkittu gonioskopiolla kahdesti ja molempien kohdalla rakennemuutokset ovat pahentuneet iän myötä. Tämä saattaa selittää sitä, miksi glaukooma puhkeaa vasta aikuisella, usein keski-ikäisellä koiralla.

Terveystutkimuksen mukaan glaukoomaan on sairastunut 10 % koirista ja näistä muutamalla on todettu myös linssiluksaatio. Yksi gonioskopiolla terveeksi tarkastettu koira on myöhemmin sairastunut glaukoomaan (sairastumisen jälkeen ei virallista tutkimusta ole tehty). Gonioskopian merkitys silmän rakenteiden arvioinnissa ja yksilön sairastumisriskin arvioinnissa on vielä avoin, mutta vaikea-asteinen goniodysgenesia saattaa altistaa glaukoomaan sairastumiselle.

4.3.2.2.3 Walesinterriereiden silmätarkastukset

Suomessa on tarkastettu walesinterriereiden silmiä säännöllisesti vuodesta 2002. Erityisesti jalostukseen käytettävien koirien silmät on suositeltu tutkittaviksi. Koirille on suositeltu tehtäväksi virallinen silmätutkimus ja sen lisäksi gonioskopia.

Taulukko 10. Silmätarkastuslausunnot walesinterriereillä vuosina 2010-2013

Silmätarkastustulokset walesinterriereillä (lähteenä alkuperäiset ell lausunnot)	2010-2013 (1999-2009) kpl	uroksia/narttuja
Lausuntoja	31 (80)	12/19
Gonioskopia tehty	25 (69)	
Silmätarkastus ilman gonioskopiaa	6 (11)	
Oireeton	11 (36)	
PPM löydöksiä	9 (22)	
Goniodysgenesia	9 (17)	
Katarakta eli harmaakaihi	1 (2)	
Distichiasis	9 (9)	
Glaukooma	0 (0)	
Linssiluksaatio	0 (0)	

4.3.2.2.4 Glaukooma

Glaukooma on sairaus, jossa kohonnut silmänsisäinen paine johtaa näköhermon vaurioitumiseen ja yleensä koiran sokeutumiseen. Primaarissa sulkukulmaglaukoomassa silmänpaineen nousu johtuu puutteellisesta silmän kammionesteen kierrosta, joka voi aiheutua silmän sisäisten rakenteiden rakennepoikkeavuudesta (goniodysgenesia = paksuuntuneet pektinaattiligamentit, kaventunut virtauskulma). Sekundaari glaukoomassa jokin muu silmänsairaus (esim. linssiluksaatio, tulehdus, trauma) aiheuttaa silmän sisäisen paineen nousun.

Akuutin glaukooman oireita ovat kipu (silmän siristely ja hankaaminen), kovalta tuntuva, punoittava silmä, kyynelvuoto, laajentunut pupilli sekä samentunut sarveiskalvo. Kroonisessa eli pitkittyneessä glaukoomassa oireet pahentuvat, silmämuna laajenee (buphthalmos) ja näkö on jo menetetty. Oireiden ilmaantuessa hoito on aloitettava välittömästi, koska kohonnut silmänpaine aiheuttaa pysyviä näköhermovaurioita ja sokeuden jo muutamassa päivässä. Lääkehoidolla yritetään laskea silmän

sisäistä painetta turvalliselle tasolle. Vielä näkevää silmää voidaan hoitaa myös kirurgisesti asentamalla silmään gonioimplantti, joka parantaa kammionesteen virtausta. Glaukooman pitkäaikaisennuste on usein hoidosta huolimatta huono. Sokeutunut ja jatkuvasti kipeä silmä joudutaan usein lopulta poistamaan leikkauksella. Monissa tapauksissa glaukooma sokeuttaa myös toisen silmän. Glaukooma huonontaa kivuliaisuutensa vuoksi koiran elämänlaatua suuresti ja saattaa johtaa eutanasiaan keski-ikässä. Goniodysgenesia, joka ei johda glaukooman puhkeamiseen, ei vaikuta koiran elämänlaatuun missään elämän vaiheessa. USA:ssa on epäilty glaukooman olevan walesinterriereillä perinnöllistä ja Suomessa on yleensä sairastunut samasta suvusta useampi koira. Kirjallisuuden mukaan periytyvä muoto puhkeaa usein neljä vuotta täyttäneille koirille. Suomalaisilla yksilöillä tauti on alkanut oirehtia tyypillisimmin noin 3 tai 8 vuoden iässä. Goniodysgenesian yhteys glaukoomaan ei ole täysin selvä. Koira jolla on vakava-asteinen goniodysgenesia, ei välttämättä koskaan sairastu glaukoomaan. Goniodysgenesian periytyminen saattaa poiketa glaukooman periytymisestä. Joillakin roduilla goniodysgenesian on todettu periytyvän polygeenisesti.

Missourin yliopistossa, USA:ssa on aloitettu geenitutkimus walesinterriereiden glaukooman perinnöllisyydestä. Myös Suomesta on lähetetty DNA-näytteitä tähän tutkimukseen. Ennen tutkimusta oletettiin että sairaudella on autosomaalinen resessiivinen periytymiskaava (pohjana 9 koiran sukutaulu). Yhteensä 82:n walesinterrierin DNA-näytteet vastaanotettiin, koirista 15 on glaukoomaan sairastuneita. Yhdelläkään tähän tutkimukseen osallistuneista walesinterrierillä ei todettu linssiluksaatiota glaukooman lisäksi tai siitä erillisenä. Tutkimukseen osallistuvilla oireettomilla koirilla ei suoritettu gonioskopiatutkimusta. Varsinaista tutkimusta ei ole vielä aloitettu näytteiden vähäisen määrän takia vaan niitä kerätään edelleen.

4.3.2.2.5 Linssiluksaatio

Linssiluksaatio voi esiintyä primaarisairautena tai sekundaarisena glaukooman, uveiitin tai silmään kohdistuneen trauman seurauksena. Primaari linssiluksaatio on tavallinen terrieriroduilla. Linssiluksaatiossa mykiön ripustinsäikeet ovat epänormaalisti kehittyneet, rappeutuneet tai repeytyneet, linssi alkaa liikkua ja lopulta säikeiden peittäessä linssi putoaa joko silmän etu- tai takakammioon. Etukammioon joutunut linssi aiheuttaa silmässä yleensä nopean silmänsisäisen paineen nousun ja sekundaarisen glaukooman. Linssiluksaation oireena ovat voimakas kipu (siristely, vetinen silmävuoto) ja silmän punoitus sekä sarveiskalvon samentuminen, jos linssi on silmän etukammiossa. Lisäksi voidaan tarkemmassa tutkimuksessa havaita iiriksen epänormaali liike, verkkokalvon näkyminen luksoituneen linssin takaa, nesteytynyt lasiainen, joka työntyy silmän etukammioon rihmoina, uveiitti (silmän keskikalvon tulehdus) sekä glaukooma. Hoitona linssi poistetaan kirurgisesti. Joissakin tapauksissa on epävarmaa onko koiralla ollut ensin glaukooma vai linssiluksaatio. Syksyllä 2009 löydettiin linssiluksatiolle altistava geeni ja sille on kehitetty geenitesti. Linssiluksaatio periytyy autosomaalisesti resessiivisesti. Sairastuakseen koiran tulee tällöin saada sairauden geeni molemmilta vanhemmiltaan. Tästä on löytynyt muutama poikkeus ja pieni määrä kantajiksi testatuista koirista on myös sairastunut linssiluksaatioon. (University of Missouri 2009).

Yhdysvalloissa ja Englannissa on testattu 44 glaukoomaan sairastunutta walesinterrieriä linssiluksaation varalta. Näistä kymmeneltä löytyi geenivirhe, joka aiheuttaa linssiluksaatioon sairastumisen ja näillä yksilöillä uskotaan olevan primaarinen linssiluksaatio glaukooman sijaan (Hansen, Univeristy of Missouri 2009).

Linssiluksaation varalta koira voidaan nykyään geenitestata useiden laboratorioden toimesta (PLL-testi), esim. MydogDNA-testissä linssiluksaatio testataan. Suomessa walesinterriereitä ei ole vielä juurikaan testattu, mutta mm Yhdysvalloissa testaaminen PLL:n suhteen on ollut aktiivista.

4.3.2.2.6 PPM, persistent pupillary membranes

PPM, persistent pupillary membranes tarkoittaa sikiöaikaisen rakenteen eli pupilla membraanin (kalvon) jäännettä aikuisen koiran silmässä. Pupillakalvo peittää pupillan ennen pennun syntymää ja huolehtii osaltaan kehittyvän linssin verenkierron ylläpidosta. Normaalisti pupillakalvo häviää kokonaan 4-5-viikon ikään mennessä, mutta joillakin yksilöillä rihmaisista kalvon jäänteitä nähdään vielä aikuisenakin. Perinnöllisyys on mahdollinen. PPM-rihmoja on myös todettu walesinterriereillä yleisesti. Löydökset ovat olleet vähäisiä, eikä niillä ei ole ollut merkitystä koiran näköön tai elämänlaatuun.

4.3.2.2.7 Distichiasis

Distichiasis/Cilia aberranta, ylimääräiset ripset kasvavat normaalin ripsikarvarivin sisäpuolella. Ylimääräiset karvat hankaavat sarveiskalvoa aiheuttaen sarveiskalvon ärsytystilan. Koiralla esiintyy kyynelvuotoa ja silmien siristelyä. Joskus karvat ovat niin pehmeitä, etteivät ne aiheuta oireilua. Oireilevilta koirilta karvat poistetaan nyppimällä. Myös leikkaushoitoa ja karvojen poistamista polttamalla tai jäädyttämällä on aiemmin käytetty hoitomuotona, mutta usein arpikudoksesta on enemmän haittaa kuin itse karvasta. Terveystutkimuksen mukaan ylimääräisiä ripsiä on todettu kahdella walesinterrierillä. Vuosien 2010-2013 silmätarkastuksissa on löytynyt distichiasis 9 koiralta. Näistä neljä oli lieväasteisia, yksi kohtalainen ja yksi vakava-asteinen. Kolmella koiralla astetta ei ollut merkitty lausuntoon.

4.3.2.2.8 Katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditäärinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta.

4.3.2.3 Liikuntaelinten sairaudet

4.3.2.3.1 Legg-Perthes

Legg-Perthes on pienillä ja kääpiökokoisilla roduilla esiintyvä reisiluun pään verenkiertohäiriöstä johtuva aseptinen kuolio, joka haurastuttaa luuta. Heikentyneelle luulle tuleva paino aiheuttaa lopulta

reisiluun pään haurastumisen ja romahtamisen, joka aiheuttaa kipua, ontumista ja nivelrikkoa. Oireet alkavat yleensä 4-11 kuukauden iässä takajalan ontumana, joka pahenee vähitellen. Hoito on kirurginen, leikkauksessa vaurioitunut reisiluun pää ja kaula poistetaan. Ennuste kirurgisen hoidon jälkeen on ko. yksilön kohdalla erinomainen, mutta Legg-Perthekseen sairastunutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomessa ei ole tullut tietoon uusia Legg-Perthes tapauksia walesinterrierillä. Legg-Perthesen periytymismekanismista on erilaisia näkemyksiä. Yleisimmin arvellaan sen periytyvän autosomaalisesti resessiivisesti. Toisaalta sen arvellaan olevan useamman geenin aiheuttama tai että kaikki sairaat yksilöt eivät oireile. Brittiläisen tutkimuksen (Robinson) mukaan periytymistapa on autosomaalinen resessiivinen valkoisella länsiylämaaninterrierillä ja yorkshirenterrierillä ja sen oletetaan olevan sama myös mopsilla ja kääpiöwillakoiralla. Robinson esitti myös vaihtoehdoisen periytymistavan jossa sairauden esiintymiseen vaikuttavat ympäristötekijät ja tapauksia esiintyy vain sattumalta samalla tiheydellä kuin jos sairaus olisi resessiivisen geenin aiheuttama.

4.3.2.3.2 Patella-luksaatio

Patella luksaatio eli polvilumpion sijoiltaanmeno voi aiheuttaa ontumista, askelten väliin jättämistä tai muunlaista epänormaalia liikkumista. Tiedossa yksi tapaus yli 20 vuoden takaa. Ko. yksilöllä todettiin myös muita luuston deformaatioita. Kerho suosittelee walesinterrierien omistajia teettämään koiralle virallisen polvitarkastuksen esim. silmätarkastuksen yhteydessä. Vuosina 2009-2013 on tutkittu kolmen walesinterrierin polvet ja ne kaikki ovat olleet 0-asteisia. USA:ssa on tutkittu polvia ja kaikkien tutkittujen yksilöiden polvet ovat olleet normaalit, vaikka sairaita yksilöitä on tiedossa.

4.3.2.3.3 Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määrittellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Suomessa walesinterriereillä ei ole raportoitu olevan lonkkaniveldysplasiasta aiheutuvia ongelmia. Vuosien 2009-2013 aikana on virallisesti kuvattu yksi walesinterrieri, jonka lonkkakuvaustulos oli A.

4.3.2.4 Muut sairaudet

4.3.2.4.1 Megaesofagus eli ruokatorven laajentuma

Ruokatorven laajentuma havaitaan yleensä jo nuorella pentuiällä, koska tällainen pentu oksentelee toistuvasti ruokailujen jälkeen. Oireet ilmenevät yleensä siinä vaiheessa, kun pentu alkaa syödä kiinteää ruokaa. Tila johtuu siitä, että joko ruokatorven lihaksistoa ja sen alaosaan olevaa sulkijalihasta säätelevät hermot eivät ole syntymähetkellä täysin kehittyneet tai siitä, että ruokatorven lihaksisto ei ole normaalisti kehittynyt. Näin ollen ruokatorven alaosaan kertyy kiinteää ruokaa, joka ei ole kulkeutunut mahalaukuun. Ruuan aspiroimisen seurauksena pennulle voi kehittyä vaikea-asteinen keuhkokuume. Ruokatorven laajentumaa on kerhon teettämän terveystutkimuksen mukaan todettu 4 eri nartun pennulla. Pennut on lopetettu joko ennen luovutusta tai pian luovutusiän jälkeen. Tilan perinnöllisyys on vielä epäselvää, eikä lievästikään sairasta yksilöä tule käyttää jalostukseen.

Vanhemmat sekä sairastuneen pennun sisarukset kantavat perimässään sairautta aiheuttavia geenejä ja niiden jalostuskäyttö tulee olla harkittua ja kumppanin linjojen vapaa tästä ongelmasta.

4.3.2.4.2 Maksan toimintahäiriö

Kerhon tiedossa on 5 yksilöä, jotka on lopetettu maksan toimintahäiriön takia (20 vuoden aikana). Tarkempia tietoja, diagnoosia tai ruumiinavauspöytäkirjoja lopetettujen koirien maksaviasta ei ole saatavana, joten pitemmälle vietyjä johtopäätöksiä asiasta ei voi tehdä. Neljä koirista oli samasta pentueesta, yksi oli erillinen tapaus toisista sukulinjoista.

4.3.2.4.3 Munuaisten toimintahäiriö

Kerhon tiedossa on neljä yksilöä, jotka lopetettu munuaisten toimintahäiriön takia. Yleisimmin oireilu alkanut myöhäisessä keski-ikässä noin 6-9 vuoden iässä. Osa koirista on jouduttu lopettamaan tämän vuoksi. Tarkempia tutkimuksia ei koirille ole tehty, joten varmaa syytä munuaisten vajaatoimintaan ei ole tiedossa. Sairastuneet koirista kaksi ovat isä ja poika. Kaksi muuta eivät ole lähisukua näille tai toisilleen. Yksi lopetetuista oli 3 kk:n ikäinen pentu, jonka kehitys oli poikkeavaa alusta alkaen, pentueen muut 3 pentua olivat terveitä.

4.3.2.4.4 Kouristuskohtaukset, Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esim. koiran raaja/raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Kerhon terveystutkimuksessa muutamilla yksilöillä on ollut tarkemmin määrittelemättömiä yksittäisiä kouristuskohtauksia lähinnä nuorella iällä. Näillä koirilla ei ole diagnosoitu epilepsiaa. Aiemmassa terveystutkimuksessa yhdellä yksilöllä oli epilepsiadiagnoosi ja siihen lääkitys. Tuoreessa terveystutkimuksessa oli yhdelle koiralle merkitty epilepsia, mutta sillä ei ollut epilepsia-lääkitystä.

4.3.2.4.5 Yhteenveto muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Walesinterriereiden perinnöllisistä sairauksista on vain rajallisesti tietoa. Ulkomaiset kasvattajat eivät ole halukkaita keskustelemaan sairauksista avoimesti. Myöskään ulkomaiset rotujärjestöt eivät mielellään jaa tietojaan maan ulkopuolelle. Keskusteluista rodun harrastajien kanssa eri maissa on kuitenkin muotoutunut kuva, että samoja sairauksia esiintyy kaikkialla.

The Welsh Terrier Club of America mainitsee muutamia sairauksia, jotka saattava olla walesinterrierillä perinnöllisinä. Niitä ei esiinny walesinterrierillä enempää kuin muilla roduilla, joilla ne on todettu perinnölliseksi. Näitä sairauksia ovat epilepsia, glaukooma, allergiset iho-ongelmat ja kilpirauhasen toimintahäiriöt (WTCA kotisivu).

Koiran omistajat ovat ilmoittaneet koiriensa sairauksia Amerikan walesinterrierikerholle seuraavasti:

Eniten ilmoitettuja sairauksia on ollut patella-luksaatio, erilaiset syövät, munuaisten vajaatoiminta, allergiset reaktiot ja anafylaksia, ruokatorven laajentuma ja neurologiset häiriöt. Muutamia mainintoja

on myös glaukoomasta, Cushingin syndroomasta ja linssiluksaatiosta (The Welsh Terrier Club of America, 2007).

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Jalostustietokannassa on kirjattu walesinterrierien kuolinsyyt Suomessa (Taulukko 11). Tilastojen mukaan, rodun keskimääräinen elinikä on noin 13 vuotta. Useita yksilöitä on saavuttanut 16 vuoden iän, kaksi yli 18 vuoden eliniän. Viimeisimmän tarkastelujakson 2004-2013 aikana on alle 10-vuotiaana lopetettu neljä yksilöä. Näistä yksi käytös- ja luonnehäiriöiden takia, kaksi munuaisten vajaatoiminnan takia ja yksi muun määrittelemättömän sairauden takia.

Taulukko 11. Kennelliiton jalostustietokannassa tiedossa olevat yleisimmät kuolinsyyt walesinterriereillä tilastoituna iän mukaan vuosina 1989-2013 (poimintapäivämäärä 10.12.2014).

Kuolinsyy	Keskimääräinen ikä	lkm
Immunologinen sairaus	11 vuotta 7 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	13 vuotta 5 kuukautta	6
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 7 kuukautta	5
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 5 kuukautta	3
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	0 vuotta 5 kuukautta	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 7 kuukautta	3
Silmäsairaus	8 vuotta 0 kuukautta	6
Tapaturma tai liikennevahinko	8 vuotta 3 kuukautta	3
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 9 kuukautta	19
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 2 kuukautta	9
Kaikki yhteensä	10 vuotta 11 kuukautta	57

4.3.4 Lisääntyminen

Walesinterrieri omaa kasvattajien kokemuksen mukaan terveet sukupuolivietit. Astutusajankohdan ollessa oikea, walesinterriereillä ei yleensä ilmene astumisvaikeuksia. Tiinehtyvyys on pääsääntöisesti hyvä astutusajankohdan ollessa oikea. Walesinterrieri emät hoitavat pentunsa yleensä ongelmitta ja pentuekuolleisuus on vähäistä. Rodun keskimääräinen pentuekoko on neljä pentua (Taulukko 4). Walesinterrierikerho ry:llä ei ole tietoa rodun pentujen synnynnäisistä vioista tai epämuodostumista.

Kerho teki vuonna 2007 terveystarkastuksen, jossa esiintyi yllättävän paljon ongelmia synnytyksen kanssa. Rotua on perinteisesti pidetty lisääntymisterveyden suhteen ongelmattomana. Kyselyyn vastanneiden nartuista oli penikoinut 22 kpl. Näistä oli synnytysvaikeuksia ollut kahdellatoista yksilöllä ja niistä yhdeksän oli läpikäynyt ainakin yhden sektorin. Mikäli tilannetta oli vastauslomakkeella tarkemmin selvitetty, kyseessä oli yleisimmin pennun asentovirhe, kuolleen pennun muodostama synnytyksestä tai yhden pennun pentue, jolloin synnytys ei lähtenyt käyntiin lainkaan. Yhden kerran keisarileikattu narttu

voi seuraavilla kerroilla synnyttää normaalisti ilman eläinlääkärin apua. Kahdesti keisarinleikattua narttua ei pidä käyttää jalostukseen.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Walesinterrieri on rakenteeltaan sopusuhtaisin mittasuhtein rakentunut koira eikä sillä tiettävästi esiinny anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille.

4.3.6 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodun terveyteen ja lisääntymiseen liittyvien ongelmien kartoittamisen ja seurannan suurimpana haasteena on tiedon puutteellisuus. Jalostustoimikunnalle toimitetaan huonosti tietoa terveyteen ja lisääntymiseen liittyvistä ongelmista niin kasvattajien kuin koiranomistajien toimesta. Terveyskyselyt ovat tuottaneet tulosta, mutta niitä teetetään kuitenkin harvakseltaan.

Olemassa olevan tiedon pohjalta rodun keskeisimmät terveydelliset ongelmat ovat iho-ongelmat ja synnytykseen liittyvät ongelmat. Seuranta vaativat glaukooman ja munuaisten vajaatoiminnan esiintyminen.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Walesinterrierin rotumääritelmä liitteenä.

4.4.2 Rodun koirien näyttelykäynnit

Suhteutettuna rodun rekisteröintimääriin kannasta suuri osa on arvosteltu näyttelyissä. Vuonna 2013 walesinterriereillä oli yhteensä 131 näyttelykäyntiä, joka on edellisvuosia enemmän (Taulukko 12.). Laatuarvostelun tulokseen vaikuttaa suuritöinen trimmaus, jonka merkitys koiran yleisvaikutelmaan on suuri. Yksittäisen harrastajan keskinkertaisesti kunnostettu ERI-tasoinen koira ei välttämättä saa näyttelystä laatuaan vastaavaa palkintoa.

Rodun tämänhetkinen kanta on pääosin ulkomuodollisesti korkeatasoinen. Suhteessa suuri osa kannasta on arvosteltu näyttelyissä. Valtaosa on arvioitu ERI-tasoiseksi ja useat yksilöt ovat sijoittuneet näyttelyiden loppukilpailuissa.

Taulukko 12. Rodun koirien näyttelykäynnit vuosina 2010-2013.

	2010	2011	2012	2013
Näyttelykäynnit	109	75	111	131
Näyttelyitä	43	29	34	45
Myönnettyjä valionarvoja	25	21	12	21

4.4.3 Rodun tämän hetkinen ulkomuodollinen kanta

Rodulle ei ole tehty jalostustarkastusta.

Koko- ja tyyppikirjavuutta ilmenee useissa maissa, myös Suomessa. Pääosa Suomessa näyttelyissä esiintyvistä koirista edustaa hyvää rotutyyppeä. Liiallinen voiman tavoittelu vaikuttaa rodulle tyyppilliseen ketteryuteen. Liiallinen jalous muuttaa rodun tyyppillistä vahvaa työkoiran olemusta. Rotumääritelmän mukaan walesinterrierin säkäkorkeus on korkeintaan 39 cm. Rotumääritelmä ei määrittele korkeutta erikseen uroksille ja nartuille. Valtaosa uroksista on hieman rotumääritelmän ihannetta korkeampia. Alle 39 cm korkeat urokset saattavat antaa matalaraajaisen vaikutelman ja niillä voi olla puutteellinen sukupuolileima. Rotumääritelmä ei varsinaisesti määrittele minimikorkeutta, mutta pienimmät nartut ovat liian matalaraajaisia yleisvaikutelmaltaan (käytännössä usein alle 35 cm). Kokoerot voivat olla suuria saman pentueen sisällä. Koon ääripäitä edustavat yksilöt saavat helposti vieraan tyyppisiä piirteitä.

Suomalaisen kannan ulkomuodollisia ominaisuuksia arvioitaessa voi todeta että runsas ulkomaisen materiaalin käyttö antaa moninaisia hyviä piirteitä koirien yleisolemukseen, tyyppiin ja rakenteeseen. Kotimaisessa kannassa on hyvin vähän tyyppillisiä ulkomuodollisia ongelmia. Rotutyyppeä on pääosin hyvä. Kokovaihtelua on yleisesti, joskin viime aikoina koon ääripäitä on esiintynyt aiempaa vähemmän ja maltillisen kokoisia uroksia on aiempaa enemmän. Jotkut yksilöt ovat olleet liian matalaraajaisia ja muutaman sukupuolileima voisi olla selkeämpi. Luustot ovat pääosin keskivahvoja tai vahvoja, joitakin kevytluustoisia yksilöitä on esiintynyt. Rungot ovat yleensä rotutyypillisiä.

Rakenteellisista puutteista mainittakoon, että useilla yksilöillä on etuosan rakenteessa puutteita, yleisimmin pysty ja/tai lyhyt olkavarsi. Tämä johtaa puutteisiin etuliikkeissä ja vaikuttaa koiran kykyyn kantaa etuosaansa liikkueessaan. Etuosan rakenteella on myös vaikutusta kaulan asentoon ja pituuteen. Takaosissa on yleisimmin huomautettavaa polvien kulmauksissa. Huonot polvikulmaukset johtavat lyhyeen ja ponnettomaan takaliikkeeseen. Joillakin yksilöillä takaraajat ovat kinnerahtaat. Joskus lantion asento voi olla laskeva, jolloin koiran takaliike pyrkii lantion alle ja hännänkiinnitys on liian matala.

Turkin ja värin laadussa on eroja. Tan-väri voi olla liian vaalea tai jopa liian tumma, yleensä tuolloin tyyppillinen punaruskea sävy puuttuu ja black and tan väreille tyyppillinen kontrasti on liian vähäinen. Mustan värin osuus koirissa on lisääntynyt. Liian haalea tan-väri vaikuttaa koiran kokonaiskuvaan paljon. Valkoisia merkkejä on esiintynyt varpaissa, rinnassa, kaulassa ja kuonossa. Merkit ovat suurimmillaan pentuna ja niiden suhteellinen koko pienenee koiran kasvaessa. Toistaiseksi valkoisten merkkien esiintyminen rodussa ei ole ollut ongelma. Hyvälaatuisia ja tyyppillisen värisiä turkkeja löytyy kannasta yleisesti. Pigmentit ovat hyviä, joskus saattaa esiintyä ns. winter-nosea, eli kirsun keskiosaan tulee rusehtavaa raitaa pimeiden talvikuukausien aikana. Auringon taas paistaessa kirsun pigmentti mustuu.

Päät ovat yleisesti rotutyypillisiä. Yksityiskohta, johon yleisimmin toivoisi parannusta, on liian korostuneet poskiluut tai otsaluut. Joskus kuono-osa voisi olla vahvempi. Purenta ja hampaisto eivät ole aiheuttaneet ongelmia. Purentaan yleisin ongelma on puuttuvat välihampaat, joskus puuttuu

etuhhammas. Joitakin ylä- ja alapurentatapauksia sekä kapeaa alaleukaa on tullut tietoon. Virheellisesti asettuneita/kannettuja häntiä ja korvia esiintyy säännöllisesti. Hieman raskaat korvat pilaavat yleisvaikutelmaa keveitä vähemmän.

Walesinterrierin rotumääritelmässä tavoitellaan pääosin keskimääräisiä ominaisuuksia, eikä siinä ole rodun terveyttä vaarantavia ihanteita. Kerhon aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa ei ole ollut ulkomuotoarvosteluun perustuvia rajoitteita jalostuskäytölle. Tästä huolimatta valtaosa jalostukseen käytetyistä yksilöistä on näyttelyissä korkeasti palkittuja, joten kasvattajat huomioivat ulkonäköseikat osana jalostusohjelmiaan.

4.4.4 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Ulkomuodoltaan kanta on korkeatasoista ja kehittyä paremmaksi koko ajan. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on luolametsästys, johon tämän päivän koirat ovat usein liian suurirunkoisia, eivätkä mahdu koeluolaston ahdinkoputken läpi. Luonteen jalostuminen vähemmän metsästyksen ja enemmän seurakoiraksi sopivaksi saattaa vaikuttaa rodun soveltuvuuteen alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Asiaa on kuitenkin vaikea arvioida, koska koiria testataan luolakokeissa kovin vähän.

4.4.5 Keskeisimmät ongelmakohdat

Rodun kokonaisvaltaisen tason arvioimiselle luo haasteen se, että vain hyvät yksilöt käytetään näyttelyissä. Rodun tyyppillisemmiksi rakenteellisiksi ongelmiksi voidaan mainita suorat etuosat ja suorat polvet. Rodussa esiintyy myös jonkin verran kippuroita ja selälle taipuvia häntiä. Ongelmana ulkomaisten koirien valinnassa jalostuskäyttöön on se, että ulkomailla saatetaan manipuloida hännät suoriksi. Kippurat hännät vaikuttaisivat periytyvän melko voimakkaasti.

5 YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen ja samalla ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli 2010-2013. Jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisen seurata on annettu kerhon jalostustoimikunnan vastuulle.

5.1 Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman 2010-2013 tavoitteiden toteutuminen

Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin. Rodun kasvattajat ovat tällä hetkellä aidosti kiinnostuneet rodun parhaasta ja käyttävät korkeatasoista materiaalia. ”Villien kasvattajien” pentueita syntyy erittäin harvoin, eikä niillä ole ollut merkitystä rodulle. Geenipoolin kasvattamisessa ei ole parhaalla mahdollisella tavalla onnistuttu. Ulkomuodon taso on edelleen noussut, luonteet ovat pysyneet entisellä tasolla eikä perinnöllisiä sairauksia ole esiintynyt rodussa aiempaa enempää.

Aiempi jalostuksen tavoiteohjelma ei rajannut jalostuskäyttöön sopivia yksilöitä kovin tarkasti. Tärkeimmäksi tavoitteeksi oli asetettu laajentaa rodun geenipoolia. Ulkomuodollisia rajoitteita ei ollut lainkaan. Jalostukseen käytettävän yksilön luonteen toivottiin olevan tasapainoinen ja ihmisille ystävällinen. Selvästi arkaa, sulkeutunutta tai aggressiivista yksilöä ei suositeltu käytettäväksi jalostukseen. Terveysten puolesta jalostuksesta rajattiin yksilöt, joilla oli keskitasoa heikompi iho tai

jotka olivat sairastuneet glaukoomaan. Mitä tahansa muuta, elämänlaatua selvästi haittaavaa sairautta sairastavaa koiraa ei suositeltu jalostukseen. Toistuvista lisääntymisongelmista kärsiviä yksilöitä ei myöskään suositeltu jalostukseen.

Tavoite rodun populaation yleisestä kasvusta ei ole toteutunut. Rekisteröintimäärät ovat entisellä tasolla. Muutamia yksilöitä on tuotu maahan jalostuskäyttöön ja vuosittain on käytetty ulkomaalaisia partnereita. Ulkomaalaisia uroksia käytettäessä kyse on usein ollut samoista tai toisilleen läheistä sukua olevista yksilöistä. Urosten käyttö on muutenkin yksipuolistunut ja sen seurauksena valtaosa nuorista yksilöistä on lähisukulaisia.

Glaukooman esiintyvyyttä ja leviämistä on pyritty estämään aktiivisesti. Koirille on suositeltu tehtäväksi virallinen silmätarkastus ja gonioskopia. Kerho on osallistunut kustannuksiin palauttamalla koiran omistajalle 10 euroa gonioskopiatuloksen rekisteröidyttä Suomen Kennelliittoon. Jalostukseen käytettävät koirat on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tutkittu gonioskopiolla. Glaukoomatapauksia on tullut tietoon yksi, vuodelta 2010. Ulkomailla gonioskopiatutkimuksia ei walesinterriereille ole juurikaan tehty.

Luonteet ovat pehmentyneet ja koirat ovat aiempaa yhteistyökykyisempiä. Arvio perustuu kasvattajien subjektiiviseen näkemykseen ja terveystutkimuksen tuloksiin. Terveystutkimuksen mukaan luonteisiin ollaan pääosin tyytyväisiä, joskin arkojen yksilöiden osuus on noussut. Joitakin koiria on luonnetestattu, mutta luonnetestin yleisempi käyttö antaisi paremman kuvan luonteiden todellisesta tilanteesta. Luolakokeissa on käynyt yksi yksilö, joten walesinterrierin kyky toimia alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan on epäselvä.

Näyttelykäynnit ovat lisääntyneet ja osanottajamäärät ovat nousseet. Ulkomuodollisesti rodun kärki on leventynyt ja heikompiteasoisia koiria on esitetty aiempaa vähemmän. Rodussa on ollut useita yksilöitä, jotka ovat sijoittuneet parhaan terrierin valinnassa. Kokojen ääripäitä edustavia yksilöitä on aiempaa vähemmän. Samoin ylijalot koirat ovat vähentyneet. Kaikkiaan rodun yksilöistä yhä suurempi osa on ulkomuodollisesti korkealuokkaisia.

Viimeisin terveystutkimus tehtiin 2006-2007 ja se pohjautuu kymmenen vuotta aiemmin tehtyyn kyselyyn. Vastauksia saatiin 73 kpl, joten tilastollinen luotettavuus ei ole riittävä. Yksilöiden syntymäaikaa ei rajattu, joten vastaukset voivat koskea aiempien sukupolvien koiria ja samasta yksilöstä voi olla vastaus molemmissa kyselyissä. Tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina. Terveystutkimuksen tulosten mukaan iho-oireet ovat vähentyneet ja erityisesti vakavista/jatkuvista iho-oireista kärsiviä yksilöitä on aiempaa vähemmän.

Taulukko 13. Jalostuksen tavoiteohjelmalle 2010 asetetut tavoitteet, toimenpiteet ja niiden toteutuminen.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuksen tavoiteohjelman päivittäminen 5 vuoden välein tai tarvittaessa nopeammin	Kerhon jalostustoimikunta kerää tietoa ja päivittää sen pohjalta tavoiteohjelman.	Päivitys tehty vuonna 2014.
Terveyskysely walesinterriereiden omistajille, joka 10.vuosi, edellinen 2007	Tavoitteena suorittaa seuraavan kerran vuonna 2017.	Ei toimia
Kasvattajakysely (tiinehtyvyys, synnytyspulmat, kuolleet pennut, ruokatorven laajentumat ym)	Edellinen suoritettu vuonna 2008. Seuraava tavoitteena suorittaa vuonna 2018	Ei toimia
Koirien geenitutkimukseen osallistuminen, 2008	Verinäytteiden kerääminen 1-2 kertaa vuodessa erilaisissa kerhon tapahtumissa.	Hannes Lohen – geenitutkimukseen kerätty 31.12.2013 65:n walesinterrierin näytteet.
Gonioskopiatutkimusten tukemisen jatkaminen, aloitettu 2002	Kerho tukee taloudellisesti jokaista gonioskopiatutkimusta.	Kerho on korvannut 430 euroa eli 43 x 10 euroa silmätutkimuksia vuosina 2009-2013.
Luonnetestien tukeminen aloitettu 2009.	Kannustetaan koiranomistajia käyttämään koiransa luonnetestissä tai MH-kokeessa.	4 koiraa luonnetestattu vuosina 2009-2013.
Kasvattajapäivien pitäminen	Suunnitteilla	
Ikäkausikyselyn lähettäminen tietyn ikäisten walesinterriereiden omistajille	Suunnitteilla	

5.2 Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostuksessa suositaan usein vain harvoja valittuja yksilöitä ja rajataan jalostuksen ulkopuolelle suuri osa kannan jalostuskelpoisista yksilöistä. Pentueita myös teetetään rajatusti, mahdollisesti koska rodun menekki on huono ja pentuja jää usein kasvattajalle pidemmäksi aikaa.

Jalostukseen käytettyjen yksilöiden määrää on laskettu aiempien syntymävuosien tilastoiden mukaisesti. Mukaan on otettu vuodet 1999-2009. Näinä vuosina syntyneet nartut ovat jo suurella todennäköisyydellä tehneet ensimmäisen pentueensa. Urosten kohdalla jalostuskäyttö on jatkossakin todennäköisempää, mutta tilannetta ei voi arvioida eri sukupuolilla eri aikavälillä. Pentueita tällä kymmenvuotisjaksolla oli yhteensä 56 kpl, näistä pentueista jotain yksilöä on käytetty jalostukseen 32:ta pentueesta, eli 57% pentueista on jatkanut sukua. Uroksista jalostukseen on käytetty 17%:a ja nartuista 40 %:a.

5.3 Jalostussuosituksen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Walesinterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman piiriin.

Rodun urosten käytön yksipuolistumisen takia asetetaan yksilökohtainen käyttörajoitus. Muita muutoksia jalostussuosituksiin ei tarvita.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Suomessa walesinterrierin käyttötarkoitukseen lemmikki- ja harrastuskoirana ei ole odotettavissa muutoksia. Kaikki pennuista kiinnostuneet ihmiset eivät ole sopivia walesinterrierin omistajaksi.

Kennelliiton yleisen jalostusstrategian päätavoitteet:

1. Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.
2. Jalostukseen soveltuva koira on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään eikä sillä ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia.
3. Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.
4. Vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien (aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai jotka muuten rajoittavat koiran normaalia, lajityypillistä elämää) leviäminen estetään. Tällaisen sairauden kohdalla vain kliinisesti tervettä koiraa voidaan käyttää jalostukseen.
5. Jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.
6. Jalostukseen käytetään mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista polveutuvia koiria. Koiran elinikää ei turhaan pitkitetä sen terveyden ja hyvinvoinnin kustannuksella.
7. Jalostuksessa turvataan jokaisen rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Jalostuksen ohjauksessa pitää mahdollistaa aina, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun kannasta jää jalostuskäyttöön.

8. Kennelliitto tukee ja tuottaa toimintaa, jolla pyritään tiedon lisäämiseen koiran perinnöllisyydestä, terveydestä ja sairauksista.
9. Yhteistyötä eläinlääkäreiden ja alan tutkijoiden kanssa tiivistetään. Myös eläinlääkärit tukevat omalla toiminnallaan jalostusstrategian periaatteita ja tavoitteita.
10. Kennelliitto vaikuttaa Pohjoismaisen Kennelunionin eli PKU:n ja kansainvälisen koiranjalostusliiton FCI:n kautta kansainväliseen yhteisöön tiedon ja taidon lisäämiseksi koiranjalostuksessa. Kansainvälisessä yhteisössä toimitaan aina niin, että koirien terveys ja hyvinvointi ovat tärkeimpiä päämääriä.

Tavoitteena walesinterriereiden jalostukselle on jalostuspohjan laajentuminen tai vähintään kaventumisen estäminen. Rajalliset markkinat säätelevät tuotettavien pentueiden määrää ja johtavat voimakkaaseen karsintaan yksilöiden jalostuskäytössä. Jalostukseen tulisi käyttää mahdollisimman monia eri yksilöitä eri sukulinjoista. Ulkomaisen jalostusmateriaalin säännöllinen käyttö tulee jatkossakin olemaan välttämätöntä. Ulkomaista jalostusmateriaalia ei tule asettaa kotimaiseen nähteen etusijalle.

Käyttäytyminen ja luonne on tavoitteena pitää rodunomaisena. Arkojen ja liian herkästi kuumenevien koirien osuus rodussa ei saa lisääntyä. Käyttöominaisuuksien ylläpitämiseksi rohkaistaan koirien omistajia osallistumaan luolakoira-toimintaan tavoitteena saada koirille joitakin käyttötuloksia kokeista. Luonneominaisuuksiin jalostuksessa tullaan edelleen kiinnittämään huomiota.

Koiralla ei saa olla elämänlaatua selvästi heikentäviä sairauksia tai jatkuvaa lääkitystä. Lisääntymisterveyteen kiinnitetään erityishuomiota synnytyksen osalta ja tavoitteena on synnytysongelmien väheneminen. Silmäterveyttä tulee seurata ja tavoitteena on tutkia kaikki jalostukseen käytettävät kotimaiset koirat. Kerho kannustaa walesinterriereiden omistajia teettämään koiristaan MyDogDNA-testin ja ilmoittamaan tulokset kasvattajalle ja sitä kautta edelleen jalostustoimikunnalle.

Rodun hyvä ulkomuodollinen taso pyritään pitämään ennallaan. Kerho ei pidä ulkomuotoon perustuvaa jalostusvalintaa oleellisena, eikä ulkomuotoon perustuvia rajoitteita aseteta.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

6.2.1 Suosituksia jalostuskoirille sukusiitoksen ja terveyden suhteen

Walesinterrierikerho ry:n suositukset perustuvat Kennelliiton yleisen jalostusstrategian päätavoitteisiin. Tässä vaiheessa pääpaino on rodun suurimmissa ongelmakohdissa, mutta liian rajaavia toimia täytyy rodun harvalukuisuuden takia välttää. Ulkomuodollisia rajoitteita ei aseteta.

Jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksien suhteen suositellaan tehtävän yhdistelmiä, jossa sukusiitosprosentti korkeintaan 6.25 % viiden sukupolven mukaan laskettuna. Uusintayhdistelmiä ei suositella. Samalle urokselle suositellaan enintään 1 pentue kolmen vuoden sisällä laskettuna pentujen syntymäajasta. Toisilleen lähisukua oleville nartuille suositellaan käytettäväksi eri linjoista peräisin olevia uroksia ja päinvastoin.

Jalostukseen käytettävän yksilön tulee olla yleisesti terve ja tasapainoinen, ikänsä ja kuntonsa puolesta jalostukseen sopiva.

Kennelliiton jalostusstrategian mukaan perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa. **Halutut ominaisuudet rodulla ovat: luonne, ongelmaton synnyttäminen ja ihon terveys.**

Jalostusstrategian mukaan jalostukseen soveltuva koira on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään eikä sillä ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia. Walesinterrierillä **haittaavat vaivat ovat: Legg- Perthes, glaukooma, ruokatorven laajentuma, munuaisten toimintahäiriö, tai mikä tahansa sairaus, joka tekee jokapäiväisestä elämästä vaikeaa tai vaatii jatkuvaa lääkitystä tai jonka takia koira joudutaan lopettamaan ennenaikaisesti.** Koiran silmät tulee tutkia. Ulkomaisia siitosyksilöitä tämä ei koske, mikäli koira asuu ulkomailla. Glaukoomaan sairastunutta tai todennäköisessä sairastumisvaarassa olevaa yksilöä ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni. Jalostukseen käytettävän yksilön luonteen tulee olla rodulle tyypillinen; arka tai aggressiivinen yksilö suljetaan pois jalostuskäytöstä. **Suositaan rohkeita, avoimia, ystävällisiä ja taistelutahtoisia yksilöitä.**

Jalostusstrategian mukaan vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien (aiheuttavat koiralle kipua tai epämuavuutta tai jotka muuten rajoittavat koiran normaalia, lajityypillistä elämää) leviäminen estetään. Tällaisen sairauden kohdalla vain kliinisesti tervettä koira voidaan käyttää jalostukseen.

Jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan. Kahdesti keisarinleikattua narttua ei pidä käyttää jalostukseen. Mikäli narttu ei hoida pentujaan, sitä ei tule käyttää uudelleen jalostukseen.

Jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytetään mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista polveutuvia koiria. Koiran elinikää ei turhaan pitkitetä sen terveyden ja hyvinvoinnin kustannuksella.

Jalostusstrategian mukaan jalostuksessa turvataan jokaisen rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Jalostuksen ohjauksessa pitää mahdollistaa aina, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun kannasta jää jalostuskäyttöön. **Kannasta on ollut jalostuskäytössä noin 20%, joten jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää tulee lisätä. Aiempaa tiukempaa yksilöihin kohdentuvaa rajausta ei voida tehdä.**

6.2.2 Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Uroksille suositellaan käytön rajoitteeksi yksi pentue kolmen vuoden sisällä. Urokselle ei aseteta maksimijälkeläismäärään perustuvaa rajoitetta. Nartun käytölle ei tässä vaiheessa katsota tarpeelliseksi asettaa rajoitteita.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

6.3.1 Populaation laajuuden seuranta

Riittävän suuri ja monimuotoinen kotimainen kanta on pohjana kaikelle jalostuksen kehittämistyölle ja takaa tulevaisuudessa riittävän geneettisen vaihtelun ja mahdollisuuden tiukempaan jalostusyksilöiden karsintaan tarvittaessa. Populaation kokoa pyritään kasvattamaan ja sen tulee sisältää riittävästi eri sukulinjoja ja tarjota enemmän kotimaisia vaihtoehtoja jalostusmateriaaliksi. Tavoitteena on saavuttaa elinvoimainen, riittävästi geneettistä vaihtelua sisältävä populaatio, joka turvaa riittävän vaihtelun myös tulevaisuudessa. Tietämystä jalostusyksilöiden perimästä ja periyttämiskyvystä yritetään syventää, samoin mahdollisten perinnöllisten ongelmien tulee olla tiedossa. Jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää tulee entisestään lisätä ja yhden yksilön tuottamien pentueiden määrää vähentää. Liiallista karsintaa yksityiskohtien arviointiin perustuen tulee välttää ja huomiota tulee suunnata enemmän yksilön ja sen jälkeläisten ominaisuuksien kokonaisvaltaiseen arviointiin.

Seuranta: rekisteröintimäärä, tehollinen populaatio, sukusiitosprosentti, toisen polven jälkeläismäärä.

6.3.2 Luonne

Tavoitteena on kasvattaa rotutyyppillisesti hyväluonteisia walesinterriereitä ja vähentää rodussa esiintyvien arkojen yksilöiden määrää. Tavoitteena on, että rotu kykenee suoriutumaan alkuperäisestä käyttötarkoituksestaan tuhoeläinten torjunnassa. Walesinterrierin tulee ilmentää rodunomaista vilkkautta, periksiantamattomuutta ja rohkeutta, eikä se rodunomaisena sovi kaikille ihmisille. Kasvattajan vastuu oikean tiedon antamisesta ja ostajien valinnasta korostuu. Tavoitteena ei ole saada aikaan yksilöitä, joiden kasvatuksesta selviää ”kuka tahansa”. Aggressiivisia, erittäin dominoivia tai ”kaiken kestäviä” yksilöitä ei tavoitella. Populaation todellinen luonne pyritään kartoittamaan mitattavin seikoin (luonnetesti, MH-luonnekuvaus, luolakoe).

Seuranta: luonnetestit, luolakokeet, terveystutkimukset, kasvattajien ja omistajien ilmoitukset.

6.3.3 Terveys

Tavoitteena on terve walesinterrieripopulaatio. Välillisenä tavoitteena on vähentää perinnöllisten sairauksien ilmenemistä populaatiossa. Lyhyellä aikavälillä ensisijaisena tavoitteena on vähentää synnytysongelmien ja iho-oireiden ilmenemistä rodussa.

Iho-oireita ilmenee yleisesti. Pääosin ne ovat lieviä. Oireiden hoito työllistää omistajaa. Lisääntymisterveyteen kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota.

Kerho seuraa glaukoomaan liittyviä tutkimustuloksia ja muuta tietoa ja välittää sitä rodun kotimaisille kasvattajille jalostusvalintojen tueksi.

Seuranta: viralliset terveystutkimukset, terveystutkimukset, kasvattajien ja omistajien ilmoitukset.

6.3.4 Ulkomuoto

Pyritään kasvattamaan rotutyyppillisiä, liioittelemattomia koiria, joiden rakenne ja liikkeet ovat tasapainoiset. Pyritään säilyttämään rodun kanta ulkomuodollisesti korkeatasoisena.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Walesinterrieri on pienilukuinen rotu. Kaikki rodusta kiinnostuneet eivät ole sopivia rotua pitämään ja kasvattajan suurin vastuu onkin, että walesinterriereitä myydään vain oikeanlaisiin koteihin, joissa on todelliset edellytykset kasvattaa yksilöstä tasapainoinen ja perimäänsä mahdollisimman aidosti ilmentävä yksilö. Kasvattajan tulee tiedostaa vastuunsa ostajien seulonnassa vaikka pentujen menekki olisikin hidasta.

Julkisilla terveystutkimuksilla saadaan tärkeää tietoa rodun tilanteesta tietyn asian suhteen. Joskus nämä asiat nousevat itseisarvoksi koiranjalostuksesta puhuttaessa, vaikka niiden merkitys on vain yhtä asiaa koskeva. Yksittäistä lievää muutosta tärkeämpänä tulee pitää jalostusyhdistelmän muodostavaa kokonaisuutta. Siihen vaikuttavat molempien vanhempien kaikki ominaisuudet, ei niinkään yksittäinen virallinen terveystarkastuksen tulos. Tällä hetkellä virallisella silmätarkastuksella pyritään keräämään tietoa rodun silmien tilanteesta, eikä tuloksia tule käyttää markkinointiargumenttina.

Ulkomailta on löydettävissä vieraampia linjoja jalostuskäyttöön. Suurena haasteena rodun jalostuksessa tulee olemaan avoin tiedonjako rodun ongelmista, jotta rodun elinkelpoisuus voidaan turvata. Ulkomailla ei vielä olla valmiita avoimeen kanssakäymiseen rodun ongelmista, joten ulkomaista materiaalia käytettäessä on suurentunut riski perinnöllisten sairauksien ja luonteen ongelmien esiintymisen suhteen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja kannan tilannetta seurataan kerhon jalostustoimikunnan toimesta jatkuvasti. Seuranta suoritetaan käyttäen apuna rodun rekisteröintimääriä ja Suomen Kennelliiton jalostustietokannan antamaa informaatiota, rodun näyttelyarvosteluita, luonnetestituloksia, terveystutkimusten tuloksia, terveystutkimusten tuloksia ja koetuloksia.

Tavoiteohjelmaa päivitetään 5 vuoden välein tai tarpeen mukaan jo aikaisemmin.

Taulukko 15. Jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet seuraavalle kaudelle 2014-.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2014-2018	Kerhon jalostustoimikunta kerää tietoa ja päivittää sen pohjalta tavoiteohjelman.
2019	Jalostuksen tavoiteohjelman päivittäminen 5 vuoden välein tai tarvittaessa nopeammin
jatkuva	Nettipohjainen terveystutkimus walesinterriereiden omistajille
jatkuva	Nettipohjainen kasvattajakysely walesinterriereiden kasvattajille
jatkuva	Koirien geenitutkimukseen osallistuminen keräämällä verinäytteitä
jatkuva	Gonioskopiatutkimusten tukeminen
jatkuva	Kannustetaan koiranomistajia käyttämään koiransa luonnetestissä tai MH-kokeessa. Korvataan omistajalle luonnetestissä käyntiä.
jatkuva	Kannustetaan koiranomistajia teettämään koirastaan MyDogDNA-testi ja raporttoimaan tulokset kasvattajalle/jalostustoimikunnalle. Pyritään sopimaan Genoscooperin kanssa testille kerhoalennus.

7 LÄHTEET

Atlantic Veterinary College, University of Prince Edward Island & Canadian Veterinary Medical Association,

Canine Inherited Disorder Database <<http://www.upei.ca/~cidd/intro.htm>>

Aula, Kääriäinen, Leisti, 1998, Perinnöllisyyslääketiede, Duodecim, Jyväskylä

Hansen Liz, sähköposti, lokakuu 2009, University of Missouri

Lohi, Hannes, Helsingin yliopisto, koirien geenitutkimus
http://www.koirangeenit.fi/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

McLennan, Bardi, The Welsh Terrier Leads the Way, 1998, Doral Publishing Inc, Wilsonville, USA

Menna, Nina, Vetcare Oy <<http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/epilepsia.htm>>

Owen Hugh, Welsh Terrier, Interpet Publishing, Surrey, GB

Robinson R, 1992, Legg-Calve-Perthes disease in dogs: Genetic aetiology, Veterinary Journal of Small Animal

Practise 1992, 33, 275-276

Payne, John, American College of Veterinary Surgeons, College of Vet Med, University of Missouri at Columbia

Suomen Kennelliitto, KoiraNet-jalostustietojärjestelmä
<<http://jalostus.kennelliitto.fi/frmKasvattajat.aspx?R=78&Vuodet=5>>

University of Missouri, Canine Glaucoma and Lens Luxation Research
<<http://www.caninegeneticdiseases.net/GLX/mainGLX.htm>>

The University of Sydney, Inherited disorders LIDA <<http://www.vetsci.usyd.edu.au/lida/index.php?Pg=>>>

Svenska Welshterrierklubben, RAS - avelsstrategi för welshterrier
<<http://www.svenskawelshterrierklubben.nu/Prod/SWTK/sajt.nsf/AllDocuments/B68B86CFF84921ACC12572850035A714>>

Thomas I. Morlais, The Welsh Terrier Handbook, 1959, Nicholson & Watson, London, GB

The Welsh Terrier Club of America – kotisivut <<http://clubs.akc.org/wtca/>>

The Welsh Terrier Club of America- newsletter 2007

Walesinterrierikerho ry, 1997, Terveyskysely

Walesinterrierikerho ry, 2007, Terveyskysely

8 LIITTEET

Walesinterrierin rotumääritelmä, Suomen Kennelliitto ry 10.10.2012